This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

Det här är en digital kopia av en bok som har bevarats i generationer på bibliotekens hyllor innan Google omsorgsfullt skannade in den. Det är en del av ett projekt för att göra all världens böcker möjliga att upptäcka på nätet.

Den har överlevt så länge att upphovsrätten har utgått och boken har blivit allmän egendom. En bok i allmän egendom är en bok som aldrig har varit belagd med upphovsrätt eller vars skyddstid har löpt ut. Huruvida en bok har blivit allmän egendom eller inte varierar från land till land. Sådana böcker är portar till det förflutna och representerar ett överflöd av historia, kultur och kunskap som många gånger är svårt att upptäcka.

Markeringar, noteringar och andra marginalanteckningar i den ursprungliga boken finns med i filen. Det är en påminnelse om bokens långa färd från förlaget till ett bibliotek och slutligen till dig.

Riktlinjer för användning

Google är stolt över att digitalisera böcker som har blivit allmän egendom i samarbete med bibliotek och göra dem tillgängliga för alla. Dessa böcker tillhör mänskligheten, och vi förvaltar bara kulturarvet. Men det här arbetet kostar mycket pengar, så för att vi ska kunna fortsätta att tillhandahålla denna resurs, har vi vidtagit åtgärder för att förhindra kommersiella företags missbruk. Vi har bland annat infört tekniska inskränkningar för automatiserade frågor.

Vi ber dig även att:

- Endast använda filerna utan ekonomisk vinning i åtanke
  Vi har tagit fram Google boksökning för att det ska användas av enskilda personer, och vi vill att du använder dessa filer för enskilt, ideellt bruk.
- Avstå från automatiska frågor
  Skicka inte automatiska frågor av något slag till Googles system. Om du forskar i maskinöversättning, textigenkänning eller andra områden där det är intressant att få tillgång till stora mängder text, ta då kontakt med oss. Vi ser gärna att material som är allmän egendom används för dessa syften och kan kanske hjälpa till om du har ytterligare behov.
- Bibehålla upphovsmärket
  Googles "vattenstämpel" som finns i varje fil är nödvändig för att informera allmänheten om det här projektet och att hjälpa dem att hitta ytterligare material på Google boksökning. Ta inte bort den.
- Håll dig på rätt sida om lagen
  Oavsett vad du gör ska du komma ihåg att du bär ansvaret för att se till att det du gör är lagligt. Förutsätt inte att en bok har blivit allmän egendom i andra länder bara för att vi tror att den har blivit det för läsare i USA. Huruvida en bok skyddas av upphovsrätt skiljer sig åt från land till land, och vi kan inte ge dig några råd om det är tillåtet att använda en viss bok på ett särskilt sätt. Förutsätt inte att en bok går att använda på vilket sätt som helst var som helst i världen bara för att den dyker upp i Google boksökning. Skadeståndet för upphovsrättsbrott kan vara mycket högt.

Om Google boksökning

Googles mål är att ordna världens information och göra den användbar och tillgänglig överallt. Google boksökning hjälper läsare att upptäcka världens böcker och författare och förläggare att nå nya målgrupper. Du kan söka igenom all text i den här boken på webben på följande länk `http://books.google.com/`

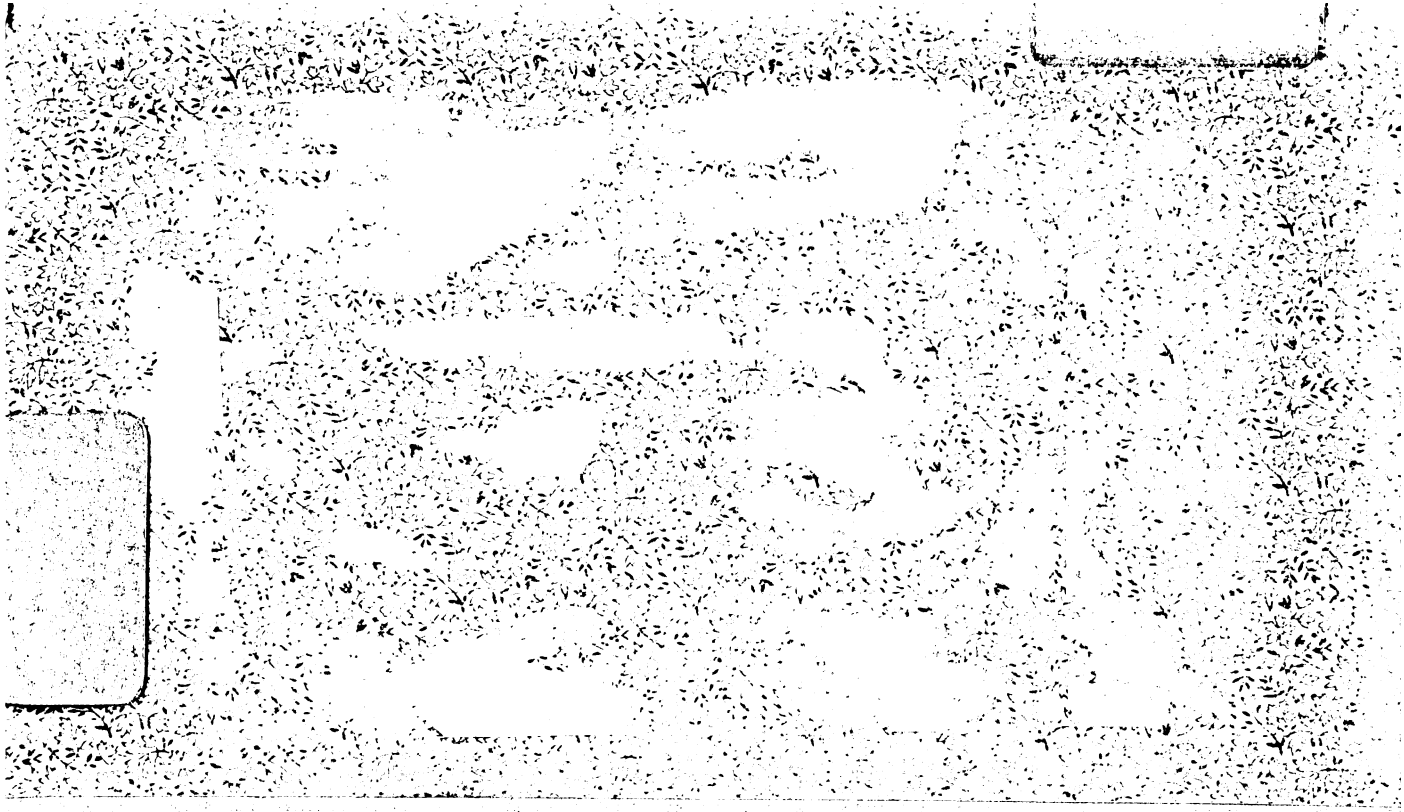

Swedish
914.5
B

Keep this book Clean.
Do not turn down the leaves.
[illegible] injured, or if this slip is torn
[illegible] fine will be rec[illegible]

1. Rome (City) – Descr., 15[illegible]

PL
.54

ANNA BRANTING

ROMRESAN

ROMRESAN

AF

ANNA BRANTING

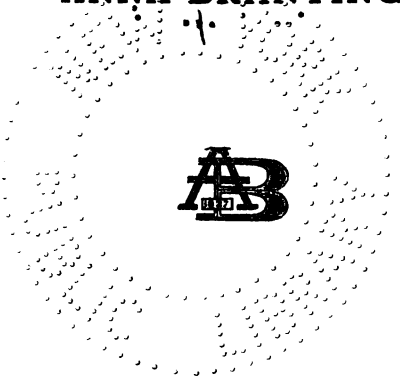

STOCKHOLM
ALBERT BONNIERS FÖRLAG

CENTRAL COLLECTION

210884B
TILDEN FOUNDATIONS
1942

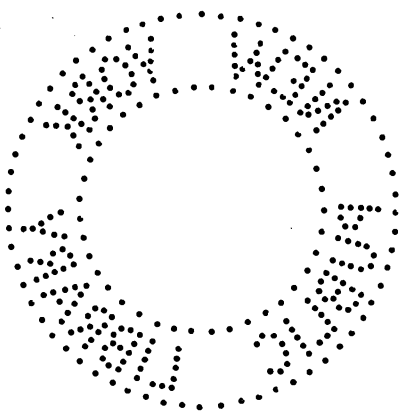

STOCKHOLM
ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1907

13804 P.
47024

SWEDISH
914.5
B

Till

VERA

G.H. PARKER OCT 23 1912

PROPERTY OF THE
CITY OF NEW YORK

En hvissling, ett ryck, och så börjar tåget sin färd.

Vi ha satt oss vid hvarandras sida i den trånga kupén med bäddtaket snuddande mot hattarna. Ännu stå väskor och kappsäckar i väntans ifver puffande mot våra höfter. Jag lyfter två sköna rosor, en röd och en hvit, mot mina kinder och säger:

»Kära vän, så väl att det är på hatten vi far.»

»Ja visst. Men hvarför, menar du?»

»Jo, för det är så mörkt att man inte kan se hur fult det älskade Sverige är. Hela vägen ner till Malmö är det fult, kalt, fattigt. Ingenting kan vara ledsammare än en svensk järnvägsstation, och när man har sädesfälten framför sig tänker man bara på arbete, aldrig på

CENTRAL COLLECTION

rikedom och glädje. Då jag ser himlen med alla tindrande stjärnor tror jag dock det är meningen att jorden skall vara glad.»

Tåget glider nu slätt. Ibland dånar det i tunnlarna.

Vi stanna.

»Ska vi gå ut ett slag?» säger min reskamrat, »jag är så törstig.»

»Inte jag. Jag nåns inte lämna rosorna och kappsäckarna och tåget som skall föra oss ut.»

Ut i världen, tänker jag, där det ej är kallt som här, fast vi ha juli, där det inte öser ner ett grått och mulet regn.

Han kommer tillbaka och småler.

»Nu går det verkligen för långt...»

»Hvad menar du?»

»Jo, bör bara! Man kan inte få ett glas öl utan att först förevisa sig ätande en smörgås. Jag är inte hungrig, jag vill inte ha smörgås! Det var två tyskar med där inne. De spottade ut bitarna...»

»Å fy, det är synd med brödet!»

»Ja. Men inte heller de voro hungriga. Och så skrattade de åt oss i Sverige igen.»

»För halfdjur stiftas lagar, som sedan måste åtlydas af hyggliga människor.»

En järnvägsman stiger in och bäddar. Om i vårt land finns en kår med verkliga gentlemän så är det tågpersonalen. Artiga, välvilliga, korrekta, omutliga.

Vi prisa dem tillsammans. Och vi beskärma oss kort och starkt öfver att just i Sverige, där man har sådant folk, just här äro en hop förordningar stränga som för tukthusfångar.

Men kanske fattas något hos detta folk...? Med deras heder, högsinne, ärlighet, generositet, deras rörande tacksamhet för allt hvad de stora nationerna kunna skänka, nej lära, ty de stora nationerna skänka ingenting, det göra bara vi små — med alla dessa ädla egenskaper följer en liten, liten lakun i hjärnorna, en don Quijotisk ovetenhet om hvad det betyder att göra sig löjlig...

Då jag reflekterar öfver det svenska folket blir jag sömnig. Vi prata litet

ännu, men snart börja orden låta vänta på sig.

Bum bum bum bum! säger tåget. Och man somnar som vaggade barn.

* * *

I Danmark skratta alla människor, tulltjänstemännen och bärarna och chauffören på automobilomnibusen och konduktören, som ber att få lof att besvära oss med förevisandet af våra biljetter. Och omgifven af alla dessa till löjen dragna munnar åker man genom landets leende trädgårdar.

Det är bara en som alltid har en misstroget sträng uppsyn — städerskan på färjan öfver Östersjön. Jag undrar alltid hvad illa hon tror mig om.

Nordtyskland från vagongfönstret verkar tröstlöst som ett haf. Jag blundar...

Tyvärr kan man icke utan att vara ohöflig också täppa till öronen. Vid sidan och midt emot sitta tyskar, friska och präktiga människor. De äta. Det första

en tysk gör då han fått allt till rätta i sin kupé är att ta fram ett paket med födoämnen.

Följande dag är söndag. Jag är trött på Berlin. Kempinski och Unter den Linden! Hela stan full af resande föreningar med fasliga kläder och märken i knapphålen, folk som lefver af lingonris och blåbär och går i sandaler.

Vi ströfva omkring och möta de snälla natur- och sedlighetsträfvarna öfverallt. Då mina synnerver blifvit alltför hårdt angripna af skäggstubb, rutiga strumpor och glasögon ropa mina sinnen klagande:

Erotiken vissnar bland vatten och gräs! Musik, jag vill ha musik!

Vi fråga en man och han råder: »Ni ska gå till Krolls.» — Det har blifvit kväll och mörkt.

Där är härligt. En labyrint af låga, yppiga löfhvalf, skimmer af elektriska lampor och många fina stråkars harmoniska kör.

Vi draga oss från hopen som fröjdar sig i massa. Inne i en liten kabyss för två dukas supén. Promenerande vanka

förbi, kika på långt håll in och mysa. Orkestern spelar Tannhäuser.

Vinet bäres med vördnad fram, Berncasteler, Doctor.

»Du, drick, känn! Det har en kryddarom som Gottlands stenkyrkäpplen!»

Utanför råder ett trolskt grönaktigt ljus. Något rör sig på sandgången. Det är två feta gråa råttor.

Festen afslutas med en förfalskad nota. Min reskamrat skrattar lugnt och räknar rätt. Kyparn bugar och ber om ursäkt för sitt misstag.

* * *

Nästa afton i München. Där är för första gången varmt, en ren, fuktmättad luft som doftar sommar.

Liksom Prag synes mig lik en förgård till Österlandet, Prag med sin förfallna prakt och sin nästan yppiga smuts, med sina odörer af sött fett, med sin skändade och i hatfull sorg försänkta synagoga och sina i ofattligt armod dydränkta judekvarter — så tycker jag att München är en port till den europeiska södern.

Vi äro litet trötta och söka namnet på ett bra ställe för att stilla hungern. Men vi öfverraskas af ett hvinande regnfall, ackompanjeradt af blixt och åskors dån. In genom första bästa grind!

Det är på Kindl Keller, efter hvad vi tro en enklare folkrestaurang. Utanför

i trädgården finns en massa småbord, men af regnet har publiken drifvits in under tak. Då jag säger tak menar jag här kyrklikt höga och massiva hvalf, där himlens dunder smattrar som festkanonader. Där fångas också och förstoras sorlet från hundratals pratande människor, män med sina hustrur, kretsar af ynglingar, eller älskande par, två och två, som fromt och flärdlöst dricka ur en och samma literstora sejdel.

Så börja några sjunga och genast stämma andra in. Det är någon bekant hymn till vinet. Sången rullar likt en yster jätte mellan hvalfvens famntag. Det är för mina öron som om alla dessa män ha vackra röster, starka, fylliga barytoner och en och annan lite öfverdådigt skrytsam bas.

Jag erfar en lust att gråta som alltid vid en mäktig förnimmelse.

»Detta är skönt!»

»Du menar att se fria människor?» frågar min reskamrat.

»O ja! Deras vackra glädje, deras grant skallande sånger! Och den silkesvarma luften som flödar in, och de höga

hvita hvalfven! — Nu vet jag att vi inte behöfva gräma oss öfver alla våra nya kyrkor. Det kommer en dag, då inte längre på bänkarna sitta spillda de kasserade ur samhället, de gamla, de skrala, de dumma, de tomma. Där skall samlas de fria och friska, människor, som efter arbete begära glädje och plats för sin glädje.»

Min vän småler och jag fortfar:

»Du får inte skratta åt mig! Jag vet väl, att mina ord blott äro reflexer. Men jag skulle önska att alla hjärnor i landet redan nu glänste af sådana reflexer. Jag tror på en framtid äfven för oss svenskar. Jag tror, att som det efter en orgie fordras kraftig renspolning, så äro våra nykteristers ledsamma vattenkurer en nödvändig rekreation efter förra generationers spritgift ner i våra hjärtan och njurar. Men sedan rensningen är gjord, blir folket friskt igen. Och äfven våra ättlingar ska slutligen få sinnena öppna för skönhet i sitt lif och sina nöjen.»

»Ja,» säger reskamraten, småler, dricker och tiger.

»Hos oss får man inte sjunga — annat än på kungens namnsdag, och då är man tvungen, annars bli grosshandlarna onda och kasta ishinkar. Det är ju sant att landtbefolkningen i stort sedt är en massa hunner. Men hvems är felet? Naturligtvis skulle staten besörja undervisningen. Nu ordnas den af några gnidiga bondska kommunalmän och af prästerna, som äro rädda för kunskapens frukter. Men om för råa hunners tukt och tygel det stiftas regler och lagar, inte borde det väl gälla oss bildade och fredliga personer i städerna, vi som just genom att bryta mot t. ex. de löjliga sångförbuden — de ibland oss som ha röst — skulle ge vårt flacka stadslif lite färg och glans.»

Så sitta vi och språka — ingen känner oss, ingen fäster sig vid oss — bara det vore ju nog för att bli förnöjd!

Man serverar på odukade bord, men rent och godt samt för våra efter svensk metod mjölkade börsar alldeles otroligt billigt. Uppasserskorna gå omkring och pyssla om kunderna. De äro medelålders och fula, men ingen hånar dem

för det, och ingen begär annat, ty för annat har man andra lokaler. Den som sörjer för oss är grotesk och talar obegripligt ur näsan. Hvilka skymford skulle ej mött henne från svenska paschor!

På ett gifvet klockslag, om 11 eller 12, släckas de elektriska lamporna för att strax åter tändas, så att gästerna hinna betala. Sedan bryta de upp, snabbt och fogligt som välskötta barn. Ty de som börja dagen tidigt må ju helst gå tidigt till sängs. Lika väl som de, hvilka arbeta till sent, ha rätt att roa sig efteråt.

I trädgården, som nu hvilar under stjärnljus, stanna de en stund och skratta åt den harmlösa och oundvikliga biografen.

* * *

Vi ha beslutit att inte resa med samma fart som ett bref och stanna därför i Innsbruck. Af den staden minns jag intet annat än ett litet hotellrum där allt var hvitt och mjukt och där man sof, å, så man sof!

Tyrolen är ett härligt land, vildare än Schweiz och med nästan lika höga berg. När jag for där sist, låg snön meterhög, och jag hade den föreställningen att tåget ej skulle kunnat pulsa sig fram, om inte några beskedliga karlar gått bredvid lokomotivet och lyst det med lyktor. Nu på sommaren finnas inga naturhinder. Men det blir lika långsamt ändå, ibland känner man sig som på godståg till Rotebro.

Annars föreligger ingen jämförelse. Landskapet är så där våldsamt skönt

som på gammalmodiga rullgardiner med borgar på alptoppar, safirblåa sjöar och hemska stup. Vid stationerna stå riktiga tyrolare stödda mot sina gevär och med gröna fjädrar i hatten, kortbyxor, skor med spikbottnar och vador, som man inte kan slita ögonen ifrån.

Jag har bekantat mig med en äldre, mild och älskvärd man från Innsbruck och frågar honom hvarför tyrolarna gå så klädda.

»Det är ett bruk,» svarar han, »det är deras dräkt. Den ena ni såg mig tala med, är jurist, den andra läkare. De ha sina hem här helt nära, en af dem är nygift.»

Jag vänder mig till min vän, pekar på en alptopp och säger i hänförd ton på svenska:

»Den eftertänksamme har alltid anledning att prisa försynen. Hur hjärtligt nöjd är jag ej, att du inte går i grått med gröna kanter! Det ginge väl an ibland som de trefliga feta mecklenburgska godsägarna, när de åka en bit på järnvägen till sina jaktpartier. Men tänk alltid, alltid, du, med spikbottnar och vador i ylletrikå!»

Den fridsamma mannen från Innsbruck har respektfullt lyssnat till hvad han ansåg som mitt utbrott af bergsdyrkan. Han fortfar, vänligt förklarande:

»Men det löjliga är att alla världens turister klä sig på samma sätt» — dock inte med fjädrar i hatten, tänker jag — »alla, alla imitera de oss tyrolare.»

Vi gå ut i korridoren för att från andra sidan beskåda landets högdragna linjer. När vi åter inträda sitter innsbruckaren, böjd mot ett hörn, skygg lik en katt som gnager på en sparf och förtär sin lilla matsäck. När han sen druckit en mun rödt vin, pillrar han in sina grejor och ägnar sig ånyo åt sällskapligt umgänge.

»Säg, min herre,» säger jag sedan, »är ni gift?»

»Ja, ack ja, ja visst!»

»Och detta är er vigselring?»

»Ja visst!»

»Ser ni, jag frågar därför att hos oss svenskar en uppburen författare sagt, att vi är det enda folk, som bär vigselringen på vänster hand. Alla andra äro så stolta öfver saken, att de ha den på höger.»

»Det är alls inte så,» svarar mannen från Innsbruck. »Den katolska religionen föreskrifver att man skall bära ringen på vänster hand. Det går nämligen en åder från hjärtat rakt ner till detta finger. Därför blir det ytterligare en vacker symbol öfver kärlekens innerlighet att sätta ringen där.»

»Det skall jag tala om för den uppburna författaren där hemma,» säger jag.

* * *

Från gränsstationen Ala får vår färd en annan skiftning. Vi äro inne i Italien och närma oss målet...

Jag har för min vän demonstrerat, att det måtte vara från bergskedjorna norr om Verona som Böcklin hämtat motiv till sin sedan så genant gouterade Dödens ö. Men jag återfinner ej längre dessa klungor af svarta cypresser som spökaktigt resa sig från gråa klippblock — kanske var det mellan Verona och Firenze?...

Min reskamrat, som väntat sig massor af Todteninslar, är lite besviken. Men han försöker vänligt finna sig och visar då och då:

»Där är en cypress!»

»Nej, kära, det är bara en poppel...»

Det grämer mig, om han skall tro att jag fantiserat ihop hela historien.

*

Vi ha nu andra klass, gunås. Ty träbritsar förbättras om man dammar af dem, men alla Arabiens vällukter kunna ej rena dessa gråstrimmiga schaggsoffor. Efter någon stund är jag så svart och blank, att jag nödvändigt måste tvätta mig. Inte en droppe vatten i hela vagongen! Till sist lofvar en konduktör hjälpa mig i en första klassens ganska oanvända toalett. Han infinner sig med ett spändt och lifligt uttryck i det vackra ansiktet och i handen en liten pyts, ur hvilken han öfver mina fingrar häller ungefär en tekopp sotigt vatten. En aning säger mig att detta är ett fenomen och att aldrig mer en dylik lycka skall vederfaras mig på italienska järnvägar.

Jag flyr in i en damkupé och trots den stigande hettan stänger jag fönstret.

En dam träder in. Hon är fet och hvithårig och så echaufferad som ett varmbadhus.

Hon viftar ursinnigt med sin papperssolfjäder.

En så'n där ska jag ha! tänker jag.

Hon pustar och viftar och tittar ömsom på mig, ömsom på det stängda fönstret. Jag är blind och döf.

»Caldo!»

Jag vet att caldo betyder varm och svarar: »Si, si!»

Det är ingen fara att hon skall kasta sig öfver mig och strypa mig. Strax ofvanför sitter nödbromsen.

Lugnt studerar jag väggarnas anslag. Sen jag for här sist har ett nytt kommit till: Si prega di non sputare! Så att det skall kräfvas en sådan bön i andra klassens damkupé! För att sedan få lite sysselsättning öppnar jag en väska. Nyfiken som en markatta inspekterar damen innehållet.

Min bestämda intuition blir:

Den italienska kvinnan är bestialisk.

*

I Verona ha vi haft planer på att stanna. Men då ett tåg genast går till

Venedig blir frestelsen oss öfvermäktig och vi kasta oss in i det.

I vår vagn är öfverfylldt, många stå tåligt ute i gången. För en stackars usel tennlira tryckt i handen på konduktören sitta vi om en stund ensamma och högst elegant på första klassens röda ylleplysch.

Min vän talar med en skymt af det allvar, som mest hela tiden varit bannlyst från hans drag:

»Så ovärdigt usla som de italienska järnvägsförhållanden äro, kan jag härvidlag inte annat än prisa mutsystemets tillvaro. En obesticklig tjänsteman blir under sådana omständigheter inte blott en komisk figur utan också en orättrådighetens inhumana lakej.»

Jag hör andäktig på och tvättar mig med en citronskifva.

*

Venezia! Venezia! ropa konduktörerna.

Vi hoppa ner på platformen.

Facchino!

Man har ännu intet intryck, stationen är som alla andra. Trångseln är dock

svår, surret af röster genomträngande, en stark tillförsel af turister väller ner från vagnarna. Vi bemöda oss att inte bli rifna från hvarandra och att ha bäraren i sikte för att kunna följa honom.

Men hela massan af resande böljar i tät skara till ett mål, vaporetton, ångbåten, som går rundt Canal grande och lämnar af passagerarna.

Utmed hamnkajens korta sträcka ligga i de vidöppna nakna fönstren signoror i kamkoftor och beskåda oss. De äro bleka och feta — en visar något för mycket af sin barm.

På bryggan öfverantvardas vi åt en annan man, som ikläder sig det inbringande besväret att ledsaga oss till hotellet. Genom detta frimureri fördelas bärarlönerna på två i stället för en och bli således dubbla. Vår nya vägvisare är gammal och artig, vore han också ren, fåordig och utan hvitlök, skulle man lättare uthärda honom. Men i den packade folkhopen, som kunde väcka fruktan hos mången, pressar han in oss mot ångpannan, under det hans mun med den fräna stanken af en roffågel sprutar oss

fulla med hänförda utrop öfver Venezias skönhet.

Ja, i sanning! Intet af det vi hittills mött når upp emot Venedig. Denna stad är olik allt annat.

Hur många bilder man än sett härifrån, kan ingen af dem, hur dyrkande pietetsfylld, meddela den riktiga visionen. Aldrig förr har jag rätt fattat vidden af hvad det storslaget sköna mister genom att afmålas, hur det banaliseras och, då det återgifves i små mått, beröfvas sitt majestät.

En så af förgängelsen anfrätt stad som Brügge, söndervittrad som ett åldrigt smycke, vinner blott genom att få sina detaljer på duken. Mögel, mossa, sprickor och sedan århundraden fallfärdiga murar, som spegla sig i unket, grönskande vatten, få under konstnärens pensel blott minnenas sorgsna poesi.

Hos mig hade vyerna från Brügge drifvit upp en längtans törst, som *måste* stillas. Men desillusionen blef pinsam. Jag gick och lyssnade i natten till det täckt klingande klockspelet, i bäfvan väntande på den morgondag som skulle

glimma öfver den förr så stolta flandriska metropolens skatter. Men med undantag af justitiepalatset och några byggnader till slog intet an, och mycket blef mig odrägligt, kanalernas odörer, trots novemberkölden — den öfverskattade petitmålaren Memling och Bettinagets knottriga gård, som gaf stämningen af människor så gamla att de voro nästan döda.

Venedig har intet af naturligt behag, allt här är resultatet af mänsklig makt och myndighet, af arkitektgenialitet och rikedom, af konstnärligt sinne för färger, proportioner och ädla linjers spel.

Staden, byggd på öar, är ju som hela världen vet genomådrad af kanaler, hvilkas vatten dock lyckligtvis aldrig står stilla, efter det ju direkt flyter in från Adriatiska hafvets salta vågor. Därför äro kanalerna friska och rena — skulle rensningen bero på de nuvarande invånarna så... nej, nu binder jag ett koppel om halsen på min lilla ostyriga fantasi.

Hufvuddragen af Venedigs historia berättar min vän, medan den gamle bäraren i en blandning af franska och

italienska står och talar sig torr. Vaporetton för oss framåt.

På ömse sidor om Canal grande resa sig de härligaste palats. Jag känner ej stilarna, arkitekturens evangelium blef mig för sent bringadt, och jag glömmer hvad jag lär. Förmodligen är det renässans, kanske också stundom byzantinsk byggnadskonst. Allt är harmoniskt, den ena skönheten höjer den andra, de flesta slotten doppa stolt sin skimrande grund i vattnet; då de äro låga, växa blommor och buskar på de horisontella taken.

»Ah, ser du, där står Jörgen och bugar!»

Vi vifta, han ler i sitt spetsiga skägg.

Ibland skymtar bakom galler en liten utsökt ansad trädgård med reguliärt planterade träd af exotiskt ursprung och stora lysande liljor.

Här och där finns en landremsa vid kajen. Den är taggad af svarta gondoler med sina roddare.

Nyfiket beskådar jag dessa. Det skall ju vara sköna hvitklädda ynglingar, hvilka under melodisk sång i månens sken snabbt föra sin lätta farkost framåt.

Egentligen låter detta pjollrigt och ger en sensation af blanc manger. En roddare skall man väl ha att bli rodd, men inte förhäxad af. Och när vid närmare brandsyn gondoliärerna befinnas vara grofva väderbitna karlar i mörka långbyxor och blårandiga tröjor blir jag nöjd som vid något naturligt.

Värmen från människorna, hettan från ångpannan och den outtröttlige facchinons andedräkt bli till sist för mycket äfven för en entusiast. Trots det hänförande skådespelets alla skiftande scener är jag glad, då båten stannar strax nedanför där vi ska bo.

Det är hos en tyrolare.

* * *

Hotellet har dock ingen plats för oss, men dess bättre få vi rumstera i värdens enskilda våning, ty hans fru är bortrest. Huset är uppfördt efter samma princip som medeltidens riddarborgar. Ingången bildas af ett smalt prång, där fienden med lätthet tillbakadrifves. Sedan tar ett annat vid, så en liten brant trappa, hvarefter man befinner sig i ett halfmörkt dockskåp. Genom en dörr så låg, att *jag* stöter hatten i, inträder man till sist i salongen eller hvad det skall kallas. Vi se helgonbilder, vigvattenskärl, fågelbur, symaskin och vykortsalbum, allt i ett mystiskt dunkel, som tyvärr dock när som helst kan belysas af en elektrisk låga i takfotogénlampan. Och sedan ha vi vårt logi.

Det ligger något så älskvärdt och troskyldigt i att låta oss få regera ensamma i detta hem. Men vi ska akta det väl!

* * *

Dessa korta aftontimmar ha varit underbara!

Vi längtade att få skåda dogernas palats och att få trampa San Marcos ryktbara torg.

Förbi värdshus och små krogar, utanför hvilkas uppslagna dörrar väldiga och oglada matronor sutto och dömde, och öfver broar, påbyggda med breda låga trappsteg af marmor, hunno vi inom kort till Piazzettan framför Dogepalatset. Det var redan mörkt, men man greps dock af det underbara i denna byggnad, som har de lätta pelarna vid jorden och de täta murarna där ofvan och med denna suveränt enväldiga nyck kastar öfver ända arkitekturens grundlagar.

I den varma aftonluften, där små vindar fläkta som fjärilsvingar, tyckes

hela staden lefva ute. Alla promenera, kapitalister och arbetare, herrar och tjänare, eleganta damer, munkar, barn med sina sköterskor, tiggare, åldringar som släpa sig fram på käppar och kryckor.

Bland vimlet varsnas tydligast och mest frappant en smidig, svartklädd kvinnlig skepnad. Jag förstår genast att hon är representanten för folket, arbeterskan, flickan ur de fattigare klasserna. Det är den första intressanta kvinnotyp jag sett — jag menar hvad de yttre linjerna angår — i morgon skall jag granska henne bättre vid dagsljus och så beskrifva henne.

*

Sedan vi ätit middag på Capello Nero äro vi åter ute.

Innan jag vet huru, befinna vi oss på San Marco-platsen. Jag kan inte finna ord för min tjusta häpnad. Hittills var det praktfullaste mina ögon irrat öfver Brüssels torg, på alla sidor omslutet af undersköna byggnader. Men ett torg är ett torg, där trafva hästar och bullra vagnar, och om det äfven endast

handlas med blommor där, så förläna ändå blomsteraffärerna ett sken af hvardagslag. Men San Marco-platsen är ett gemak med slott omkring — »ett gemak som är 176 meter långt och hälften så bredt», säger min vän i sin guide.

Jag tillber hästar, men hyser motvilja för skrammel, gödsel och djurplågeri. I Venedig finns inte en enda häst, helt enkelt därför att ett fordon inte skulle kunna gå fram i de trånga gränderna.

Därför ligger San Marco-platsens plana golf slätt och fejadt. I de lysande lyktornas ljus vandra damerna omkring och släpa sina sidendräkter.

»De båda långväggarna formeras af palats, där fordom prokuratorerna bodde,» upplyser min reskamrat.

Mina frågor bläddra i hans minne, och han berättar volymer, som jag sedan glömmer.

Men om man glömmer efteråt, så kan man ändå hänföras för stunden. Jag är i det rus som förnimmelsen af frihet och åsynen af skönhet någon gång benådar människan med...

Alla rundt omkring oss gå som när man svalkar sig efter en dans.

De forna prokuratorerna ha fått maka åt sig för några nutida kafévärdar. Bord och stolar finnas i arkaderna och långt utanför. Men plats är lämnad åt promenerande, så att man kan sitta och låta dem glida tätt förbi sig.

En ständig ström!

Jag känner ej dessa människor och kan ej afgöra deras klasser, desto mindre som sydlänningarna lätt se förnämare ut än de äro. Herrarna förete inget särskildt intressant. Alla yrken sätta sin prägel, så att män från skilda folk med samma arbete småningom få släkttycke med hvarandra.

Med damerna blir det en annan sak. Dessa romanska kvinnor äro främst af allt femininer, därför ser man lätt de typiska egendomligheterna.

Venezianskans koketteri är glädjande litet invecklad. Upptäcker hon en man som behagar henne, och det gör hon nog, så stirrar hon honom utan spår af tvekan rakt i ögonen, och hjälper inte det, snurrar hon rundt efter honom. Snurrar är

kanske inte rätta ordet, ty som hon vanligen är litet satt, bli hennes gester mer indolenta än hennes impulser. Jag har aldrig sett så många flickor i —tonåren med så utvecklade former. Naturen menar kanske väl, men det är inte vackert.

Modet i sommar tycks vara att drapera sina hattar med silkestunga svajande slöjor, isynnerhet hvita. De äro så konstmässigt fästa, att min inte alldeles ovana modistblick förgäfves söker utleta hemligheten.

Här sväfvar en dam förbi. Hon är verkligen både högväxt och smärt, och hennes skönhet endast ökas genom en smakfull sminkning. Madonnan är tydligen hennes mönster. Den hvita slöjan faller som ett dok och skuggar de mildt fällda ögonlocken. En dräkt af crèmefärgadt moll släpar i Raphaelsveck kring hennes fint lyfta fötter. Barnet fattas ej heller, vid handen leder hon en liten hvitklädd flicka.

»Hon är storartad!» säger jag entusiastiskt. »Håll med mig om att så skall en kvinna skrida fram i dessa stolta pelargångar!»

Och af fullaste hjärta tillägger jag: »Inte är det gifvet att en kvinnas godhet är större för att hon klär sig i svart och har rödfnasig hy. Den elakaste fru jag känner ser ut som ett våffeljärn.»

Trötttheten efter dagens ansträngningar bjuder oss dock att lämna festen och gå hem. Genom hopen af promenerande eller i samspråk planterade grupper bana vi oss väg, förbi herrar och pojkar och fattiga gummor och yppiga fruar i ljusblått siden, som tala med snufvigt starka och passionerade röster likt Duse — förbi skäggiga mammor och skaror af undersätsiga döttrar, guvernanter, präster, hvitkalkade, benigt gängliga kokotter.

Vi hinna till Piazzans flaggmaster, där Alessandro Leopardi lustigt blandat påfvar, gripar och najader. Och se, på trappstegen, som bära fotställningen, midt i bruset af kyligt glada, nöjeslystna medmänniskor, hvila ett par tre lumphöljda vagabonder, sänkta i troskyldig sömn.

Reskamraten säger:

»Här har du lazzaronerna du trängtade efter, mera pittoreska äro de ej!»

Jag är strax redo att anlägga en humant medlidsam min. Men så resonera vi att som natten är varm och sömnen synes lugn och djup, kan man ju spara sitt beklagande. Ja, måhända äro deras drömmar glada och brokiga!

På Piazzettan har folket tunnats af. Dogernas palats ligger fredadt i blånande stillhet...

Ännu längre fram: Från kajen hiande och hejande af några gondoliärer — deras sköna sång i månskenet! — Ja, månen lyser verkligen, fast den gör sig bra obehöflig och omodern nu när elektriciteten finns ständigt till hands...

En bit att gå ännu — hvad är det? Vid dörren till en boning sitter nedhukad, tryckt mot väggen en liten gosse. Bredvid honom urskilja vi en boll af trasor. Den rör sig. Det är ett årsgammalt barn, som sofver på stenläggningen.

Nu kan jag inte återhålla mina tårar. Hvad ska vi göra? Vi ge den lilla gossen en slant — jag smeker hans smala kind. Han ler tyst och vackert genom nattens nu så hemska skir.

Som en ur jorden uppknackad ande

dyker en häxa fram. Hon sticker en lång, snörflande näsa in mot oss och talar som en forsande rännsten af ord om armod och barn — ah, de stackars barnen! Hon ångar af vin och tigger...

Vi skynda.

»I det här landet måste man förhärda sig,» säger jag sträft. »Låter man sig bara bevekas, så måste hjärtat förblöda.»

Men, som jag sagt, man glömmer... Och snart sofver jag oberörd af alla syner innanför en vägg af uppslagna fönster, där luften genom persiennerna spelar in. Sofver i den tysta staden utan kärrors larm och pisksnärtar.

* * *

Och så morgon! Och ut i solen! Den bränner mig ej, ty jag älskar den.

Men venezianskorna vanka lojt öfver broarna och fläkta liksom retade med solfjädrarna. Värmen synes pina dem. Deras torra spotska blickar förvåna mig. Bruna ögon, som kunna vara så ljufva!

Hvita skyar offra ingen svalka. Med fasta glänsande kanter segla de öfver den glada soliga himlen. Då med ens en regnsalfva aflossas bli alla människor skrämda och skynda på. Jag står i en loggia och ser dem springa förbi, matronor med uppdragna kjolar, präster, barfotade munkar, unga flickor, för att hinna undan den ljumma duschen, som säkert inte räknas bland deras favoritsensationer.

I nischen bredvid mig sitta två mörka

damer och gnida näsorna med puderpapper. I en annan, midt emot, amerikanska turister med röda böcker. Deras ansikten äro de mest lidelsefria som tillvaron kan anordna. Hvarför resa de?

En ung flicka kommer in och ställer sig bredvid mig. Det är den typen jag mötte så många af i går kväll och som äfven i dag uppträdt flockvis. Nu kan jag noga betrakta henne.

Den venezianska flickan af folket är det mest tilldragande bland stadens både kvinnor och män. Hennes silhuett är den enda som under våra dagar står i full konstnärlig harmoni med arkitekturens förnäma linjer och färgernas kejsarstråt. Själf lyser hon ej, den svarta duk hon sveper kring sig ger henne slafvinnans dystra ton och mjuka vågrörelser.

Öfverallt går hon, trygg som i sitt eget kyffe, stolt också, men inte utmanande. Hon är vanligen medellång och i den tidiga ungdomen smärt, blek är hon och stundom vacker. Det alltid bara, oftast mörka håret ligger öfver valk långt ner i pannan och fäller skuggor kring ögonen. Den svarta duken, jag nämnde,

är en schal, stor och med bred, tät silkesfrans. Den skyler henne från hals och armar ända nedom knäna, där en vanlig mörk ylleklänning sticker fram — ibland räcker schalsnibben ned till kjolfållen. Efter råd och lägenhet är schalen fin, ibland liknar den crêpe, ibland enkelt ylle. Under den kan hon dölja sin fattigdom och äfven annat — så mantlad kan hon aldrig såra det mest ömtåliga skönhetssinne. Är hon kokett smiter hon schalen frestande kring formerna. — Den vackra flicka, som just nu trippar förbi, bär under sin smidiga eolienne korsett med rak front. Hon, som står bredvid mig, granskar förstämd den andras högklackade blankskinnskor.

De äldre kvinnor, som drapera sig i den svarta duken, likna stora bylten.

Ingen har jag att fråga om detta klädesplagg och dess bärarinnor. De planschverk jag ser med vyer från Venedig ha dem ej som staffage. Men af allt att döma måtte bruket af schalen vara bevaradt från den tid då man förstod, att en klassdräkt kunde vara ett tecken på stolthet och icke endast ett råmärke

att blygas öfver. Inga af de franska och engelska modens uppfinningar kunna i raffinemang māta sig med detta enkla svarta hölje.

* * *

I Berlin bjödo restaurangerna på en rätt, som kallades romersk dufva. Jag mindes då dufvorna i Florens. Smarta invånare sålde strutar med ärter, hvilka djurvänliga turister köpte och kastade ut åt fåglarna. San Marco-platsen lifvas af samma vackra skådespel. Kring flaggstängerna flyga tusentals dufvor, hvilkas darrande vingar blixtra i solskenet. Midt i flocken stå de fromma utländskorna med sina ärtstrutar. Fåglarna äro så tama att de sätta sig på damernas händer och skuldror. En bit ifrån synas de älskvärdt leende ärtförsäljarna... Jag undrar hvilken grupp ur samhället som besörjer den troligen rätt inbringande dufexporten?... Ty mildhet mot djur existerar hos de romanska folken lika litet som hos vesslor och kattor.

* * *

I kostbar glans och härlighet dominerar San Marco-kyrkan. Guld och färger vittna om orientaliska ingifvelser — stilen är blandadt bysantinsk och romansk, får jag veta af den, jag just nu träffar och stämt möte med.

Till honom talar jag helt öppenhjärtigt:

»Näst människor är det intet som intresserar mig så som skönt byggda städer. Om människor kan jag tala, de ha i alla fall något gemensamt med mig och, hur rasskilda, kan jag dock något så när komma under fund med dem. Men om byggnader kan jag aldrig säga något annat än: Ah! Tänk!»

Han tar min arm och vandrar vidare.

* * *

Människor ja, dessa venezianskor.

I går på kaféet satt bredvid oss ett fult och osympatiskt par. Han läste buttert sin tidning, och i sin öfvergifvenhet hade hon intet annat att förströ sig med än briljera med sina juveler. Alla fingrarna utom tummen lyste, pärlor och smaragder och stora markisringar af klaraste vatten. Men, o fasa, när hon lyfte handen såg jag, att den var grå af brist på tvättning, och naglarna hade svarta kanter.

Och i dag på Capello Nero arrangerade en ung vacker fru sin högst moderna parishatt. Äfven hon hade juveler, och äfven hennes naglar voro smutsiga.

Jag har observerat kvinnornas händer här. De ha korta, spetsiga fingrar,

sådana som beteckna den grymma Messalina och som Tizian målat på sina Venusbilder.

* * *

I dag ha vi varit på växlande vägar. Vi hade kommit in bland Venezias gränder, inte de med eleganta bodar och som mynna ut vid Piazzan och där de böljande hvita slöjorna hänga i fönstren — en sådan slöja måste jag ha! — Nej, min vän har läst om hvad guiden nämner ett konstcentrum, som skall vara beläget där och där. Jag följer, och det är mycket varmt.

Han finner det verkligen — hans lokalsinne är vidunderligt!

Vi stanna vid ett torg framför kyrkan San Giovanni e Paolo, spetsbågstil.

»Här ligga dogerna begrafna,» säger reskamraten, »nu rå dominikanermunkar om kyrkan.»

»Är det de svarta och hvita?»

»Ja. Och den här ryttarestatyn är Colleonis monument.»

Jag låtsas veta hvem Colleoni var. — Det är pinsamt varmt.

Vi gå åt vänster.

»Och här har du Scuola di San Marco, byggd af Lombardo, renässans, som du ser.»

Jag låter inte längre så förfärligt imponera på mig, ty jag vet nu, att han läser i en liten röd bok.

Vi ge oss vidare.

»Här stå vi utanför Maria dei Miracoli,» förklarar han vidare.

Strax kilar fram ur en port midt emot en man och frågar, om vi inte vill stiga in i kyrkan. Men vi neka.

»Den här är byggd på åtta år af Lombardo. Den anses se ut som ett stort relikskrin.»

Vi tåga gatan ned eller upp — jag erinrar mig ej — och söka efter Akademin. Den är stängd — och jag tackar helgonen.

Ett par negrer, bärande stora, fyllda, uppenbarligen fjäderlätta säckar, vagga förbi med långa tigersteg. De antasta oss och bjuda ut plymboor och vilja för lumpna 80 fr. truga på oss en, som i

Frejamagasinet kostar kr. 32. Det är vid sådana tillfällen i utlandet jag värderar mitt modersmål och begagnar det utan att genera mig.

I ett nu äro vi inne på de vämjeligaste gator. På ömse sidor trängas salustånd med rutten frukt och mat, omsvärmad med runda glänsande flugor. Då någon metersmal gränd öppnar sig, ångar den af gräsliga dunster. Marken vimlar af barn — smuts och elände hvart man kastar sina rådvilla blickar. Stanken är så hemsk, att jag plötsligt blir sjuk...

Alla dessa säljande och köpande män och kvinnor, talrika som maskar i ett brokigt fågellik, lefva och andas, gräla och fortplanta sig i denna öppna, färgrika, af den blåa himlens sol klart skinande kloak!

Ett stycke till att brådt ramla fram, och strax därefter Canal Grandes glittrande vatten och en gondoliär som bjuder rodd.

Gondolen är åtskilliga meter lång och så smal att i dess midt inte blir plats för mera än en fastbyggd tvåmans-

länstol. På de mjuka svarta dynorna sitta vi bekvämt. I aktern står roddaren och skjutsar båten fram med endast en åra. Arbetet fordrar både styrka och uthållighet — men gondoliären sörjer för att vi också rätt skola förstå detta.

På oss gör det ett olustigt intryck att i detta yppiga land ständigt höra friska, verksamma arbetare tigga, så mycket mer som deras tillåtna beskattning af främlingar ej är knappt tillmätt och lefnadsomkostnader i Italien otroligt billiga.

* * *

En morgon säger min vän:

»I dag fara vi till Lido och bada!»

Min glädje är stor.

Vi gå tidigt ombord på vaporetton. Den har som vanligt många passagerare, elegant folk, damer i luftigt hvitt med broderier och spetsar. Många se ganska bra ut, men ännu har jag ej upptäckt en enda skönhet. Anletsdragen äro regelbundna, hår och hy oklanderliga, ögonen stora och mörka. Men charmen saknas. Hån och spotskhet, kanske ännu hellre dryghet är hvad som torrt sprakar ut från dessa bruna iriskulor. Jag gitter ej tänka: O kvinna, jag ville ej vara din man! Men ovillkorligt fantiserar jag: Hur bittert att slafva som tjänarinna åt dessa till andfådd vrede snörda lungor....

För resten bryr jag mig inte om dem,

är inte här för att fascineras af rika fruar. Jag skall fara till Lido, skall bada i Adrias vågor, lätta vågor som fräsa likt skrämda kattungar.

Lido är en ö med hafsbad. Vi märka strax ortens mondäna karaktär. Här ligga dyra villor, omslutna med buskager från Afrikas flora. Här äro äfven många restauranger med massor af dukade bord, där inga sitta. Anslag om konserter äro klistrade på väggarna. En spårvagn susar förbi, en annan möter... Dammet yr. Vid Lido finnas de kulturens välsignelser, som äro Venedig förnekade.

När vi nalkas badplatsen råder där ett friskt och okonstladt lif. Långa korridorer och bryggor ha vi att passera, vi hyra dräkter, på ett annat ställe deponera vi klockor och börsar, och så hamna vi ändtligen i våra hytter. Utanför min får jag se en af världens ståtligaste och skönaste män — jag blir knäsvag och undrar: Ska jag bada med den där? När jag skall dra på dräkten, är den åt en alltför smal och liten gosse, och min reskamrat, som inte varit så het i vändningarna som jag, får gå och byta. Då

jag till näsan insvept i en badkappa träder utom dörren anser jag, att jag kommer att aflida af blygsel och ångrar häftigt hela företaget.

Men ingen människa bryr sig det minsta om mig, och för öfrigt ta de andra sig inte värdigare ut än jag. Min vän stiger slutligen fram ur sin afbalkning och så vandra vi ut till hafs, han majestätisk som en höfding, jag då och då snubblande i den långa kappan. Men jag skönjer snabbt, att ingen af hela noblessen har så hvita fötter som vi.

O ljufligheters ljuflighet! Detta bad skall jag aldrig förgäta!

Den fasta lena sandstranden sänker sig endast sakta. Det är förbjudet att simma ut på djupet — därför räddas man från att se en herre plötsligt dyka upp med håret platt öfver pannan, hufvudet rundt som en säls, ögonen blundande och kinderna spända till att blåsa ut kaskader, såsom understundom i Stockholms skärgård.

Männen roa sig så att man blir rent af rörd — de ha återvändt till barndo-

mens oskyldiga lekar och slänga sig i en tåggunga, puffa hvarandra och skrika — deras yra rop hoppa näpet fram till oss öfver de småkrusiga vågorna.

Vattnet är friskt och så salt att man blir glaserad, men kyler ej ens vid första doppningen. Gången, ej längre tyngd af skor och klackar, blir lätt, dansande och glad — man lyftes och sväfvar på tå.

»Ih!» skriker jag, »där kommer en herre! Du kan vara lugn för att han vill leka hök och dufva med oss!»

Men mannen i fråga har ingen aning om min förmodan. Han stegar menlöst omkring med baddräkten hängande i påsar, ensam och förnöjdt leende som pierrot på cirkus — jag väntar att han skall säga: »Det är *min* gris!» Den kära klara solen låter hans eleganta diplomattonsur skimra som en polerad kupol — om jag bara tordes stänka litet vatten på honom!

Jag förstår nu inte mera sagan om Venus' födelse. Inga andra än barn kunna vara vackra i det våta. Och

erotiken här vore både opassande och löjlig. Men dess bättre blir man så härligt menlös och i bästa mening barnslig . . .

* * *

Det är eftermiddag.

Så träda vi ändtligen genom Dogepalatsets Porta della Carta, »ett mästerverk i sengotik». Jag vet att allt hvad jag nu ser skall jag lägga på minnet, lära mig, och jag mister med ens lusten att försöka. Ty det skall ändå aldrig lyckas mig.

Gården är renässans och det var Antonio Rizzo som 1498 byggde la scala dei giganti upp till dogens våning. Så nu vet jag det. Buon och Lombardo, hvad var det med dem? Å, mitt hufvud! Å, hvad jag längtar ner till San Marco igen, till den sköna lugna Piazzan, som intet fordrar, endast ger!

Vi strōfva — på hala golf — genom salar och gemak, behängda med taflor — i Sala dell' Anticollegio »Europas bort-

röfvande» af den förtjusande Paolo Veronese, som är en glädje att återse. Vi draga genom domsalarna — äfven den, där Shakspere lät Shylock kräfva sitt skålpund kött ur köpmannens bröst, vi inspektera hela kollektionen af dogernas porträtt.

Vi släpa oss till slut genom Ponte dei sospiri till fängelsehålorna... Jag hör alla rysligheter beskrifvas af förarens lifligt undervisande stämma, men är för trött att mera taga några intryck...

Så stå vi då åter för sista gången på San Marcos härliga Piazza. Jag tänker med undran på, hur där i forna tider har runnit ett vatten tvärs genom torget, men som sedan fylldes igen, och att, där klocktornet reser sig, ett fläderträd låtit sina blommor lysa i den gyllne dagern... Det kan då i en stad bli skönhet nog och öfvernog, fast man fäller ett träd och öser sten i rinnande vatten. Men det skall vara konstnärssjälar som härska, råda och bygga, icke grossörer.

* * *

I afton fara vi vidare, ty tiden hastar. Jag har inte haft mera erfarenhet af Venezia än då man trycker en blomma till sina läppar. Därför skall jag ej heller sörja vid affärden. Man kan ej sörja, då man endast har att ge sig vidare, bort till nya platser och vid en väns sida. Men jag skall alltid med tjusning minnas Venedig som den mest hänförande, den mot människors sinnen finast smekande bland städer.

* * *

Man har rådt oss att ta gondol till järnvägstrappan.

Det är mörkt och sent. På Canal Grande härskar ett färgskönt vimmel. Strändernas båglampor skjuta blixtrande spjutreflexer ut i det svartgröna djupet. Båtarna bära guirlander af gula, röda och orangelysande lyktor. Skratt och rop slingra sig inställsamt omkring hvarandra, en tenor sjunger en smäktande visa, årorna plaska. Vaporetton klyfver vågorna mellan gondolerna starkt och fort, lik en stor, fruktad fisk, som de smärre måste vakta sig för.

Stjärnorna glindra som i en nordisk vinternatt. Vi sitta på det svarta klädet och hålla hvarandras händer. Min vän säger:

»Så högt uppe har jag aldrig sett Spica!»

Vi ha trott att vi skulle ro endast på Canal Grande. Men gondoliären vet bättre. Han svänger in sin långa farkost i en smal sidorånna, och så pila vi i plötslig tystnad mellan höga murar, dystra som om intet lefvande väsen dvaldes därinnanför. Portar gapa tomt, små dörrar stå på glänt med blott ett enda trappsteg ner i den våta grafven ... Hvilka skrik ha här förkväfts, hur många händer ha här i vild förtviflan knutits öfver den gömmande, vaggande ytan?

Vi närma oss ett hörn. Gondoliären stöter ut sitt starka varnande läte — så åter in i en annan kanal, lika trång, lika mörk och stilla — vid nästa hörn samma underliga rop — flera än, och så åro vi ändtligen ute på det stora vattnet och lägga till nedanför järnvägen.

Poesin upphör i samma stund bäraren tar hand om våra effekter. Sedan börjar allt detta anlitande af främmandes hjälp, som — gäller det bara att ge ett ord till upplysning — i Italien alltid måste kvitteras med mynt. Jag längtar till de stolta romarna!

I kupén åro fönsterplatserna redan

besatta. Vi belägga de andra hörnen. Reskamraten går och skrifver brefkort, det är så hans vänliga vana.

Under tiden kommer en tjänsteman och bjuder ut kuddar att hyra för natten. en lira stycket. Han försvinner med en tia.

»Den får du aldrig igen,» säger min vän. Och när verkligen ändå mannen, strax innan stationsinspektoren blåser, lämnar åter de åtta, beskäres honom i glädjen en slant.

Vårt sällskap utgöres af ett par unga långsträckta amerikaner. Just deras långa ben väcka mina bekymmer. Jag säger till min vän:

»Föreslå den ena att byta plats med dig, så kunna vi par om par ligga skafföttes!»

Men ingen af oss vet hur denna praktiska akt uttryckes på något annat tungomål än vårt eget.

Amerikanerna äro lika villiga som högväxta. Men som man inte rimligtvis kan ta tag i två män från den fria Västern och tvinga dem att placera sig som man önskar, om det rätt är klokt, blir

följden den, att de sätta sina sulor mot hvarandras, för att strax efter i bredmynt leende frid insomna i form af ett par hvassa åskviggar.

Natten är inne. Fastän herrarna vidöppnat fönstren till korsdrag, trycker värmen. Jag kväfver en suck af önskan att få doppa mina händer i vatten — sådant finns ej.

Min vän har somnat, han också. Jag har skaffat mig en envis hosta och ligger och hackar... Nå, ingen tycks bli störd — det var ena bjönar att kunna sofva! Gifve, jag gjorde så med!

I morgon äro vi i Rom. Det synes mig ännu som en overklighet — har intet begrepp om antikens Roma. Vännen tror att Vatikanen och hvad som hör dit skall intressera mig mer — jag faller för mig själf i ett tyst fnitter öfver en bekant, som skulle in i en kyrka där — »och hvad får jag se, om inte att de kommer knegandes med påfven!»

Nej, inte han... men det sägs att i Rom skall finnas världens skönaste män...

Jag spritter till ur min halfslummer

af att någon ramlar hufvudstupa in. »Permette!» ber han. En plats skall han väl ha, och som ingen kan flytta blixten, får den nye sitta på vår soffa.

Natten kryper fram och tåget ilar. Därute är det svart, i kupén en tät blågrön skymning. Min hosta håller mig vaken, jag vrider och vänder mig — porerna äro täppta af kolrök. Den nye sätter till sist handen som spjärn för mina fötter. Då somnar jag.

Jag vaknar och hostar. Den beskedlige mannen har lagt mina fötter i sitt knä. Klockan sex stanna vi i Firenze. Det är nu alldeles ljust. För att skyla mitt sotiga anlete drar jag floret för. Tåget far vidare. Emellan hostandet sofver jag. En liten mygga surrar invid örat...

Då jag åter vaknar är främlingen ute. Jag sträcker mig för att hälsa god morgon på min vän.

Han sitter upprätt och blickar ut.

»Campagnans betande hjordar,» säger han med något strålande och högtidligt i uttrycket.

Och jag ser öde, brända slätter, hvita kor och herdar som vakta.

»Campagnans betande hjordar» — var det ett citat från någon af antikens skalder? Jag frågar honom ej — hans rörelse manar mig till tystnad. Det är den förstulna latindyrkarens åtrådda tjusning vid att snart få beträda klassisk jord. — Länge, länge har jag talat om Italien, om Florens' konstskatter, men de frestade honom ej. Så, plötsligt, en dag på våren, säger han: »Vi ska fara till Rom.» Dit stod hans håg. Allt det andra har han sett för min skull, taflor, skulpturer, portars detaljerade små sniderier, bronsfigurer som han tittat på, i vänlig vilja att dela mina böjelser. Men den gamla döda staden var det han längtade efter.

Jag vördar denna tysta håg och detta sinnenas betvingande!

Efter en stund finner jag mig oändligt futtig genom att inte kunna tiga med detta:

»Det sticker och kliar så att jag kan bli galen!»

»Hvar, kära du?»

»På händer och armar och hals . . .»

»Försök att sofva, så går det kanske öfver!»

Jag följer rådet och det lyckas. Men jag vaknar strax. De outsägligt amerikanska resenärerna midt emot på soffan ligga i kringlor och dåsa som trötta jakthundar. Den chevalereska främlingen skymtar i korridoren utanför. En syndig lust att se honom förmår mig att låta dörren glida upp. — Han bör väl också vilja kasta en blick på den, hvars fötter han haft i sitt knä, tänker jag. Vid ljudet af skjutdörren vänder han sig om, sänder ett snabbt öga till mig för att åter lika hastigt sno sig om.

Förargad tar jag upp en fickspegel. Lite sotiga ä vi väl allihop — så kinkig får man inte vara på ett tåg... Å gud!

»Hvad var det?»

»Se inte på mig, se inte på mig!» ropar jag förfärad. Ty spegeln hade visat mig en groteskt uppsvälld kind och haka, och midt i svullnaderna ett par mörka, böldliknande kulor.

Malariamyggan hade stuckit mig.

»Se, se! Där ha vi Diocletiani termer!»

Min stackars vän får göra sitt intåg Rom, åtföljd af ett vidunder, som varit jag. Men han vill inte låta sig beklagas. »Från vänster märks det nästan inte alls,» tröstar han, »och så kan du ju hålla floret för.»

Vi åka upp till Monte Pincios höjder och hamna på ett hotell.

Den vanliga tvagningen — och så sofva. Klockornas sjungande malmstämmor ringa tolf upp mot den blå middagsluften, som i het stillhet ligger och dallrar. Fönsterluckorna stängas för att bevara rummets svalka.

* * *

Vid uppvaknandet är min enda åstundan: Om jag bara får stanna här i bädden, skall jag inget mer begära — jo kanske något att dricka...

Men man måste väl ändå klåda sig! —

Stel och slö hänger jag vid vännens arm. Att han skall ha mig att draga på! Men hvarför vill han inte hellre gå ensam?...

Vi gå på Corson. Är detta Roms corso? En ganska vanlig gata! Och publiken! Men på èn söndag bör man inte fordra så mycket. De, som äro kvar i staden, göra hvad på dem ankommer för att ge gatorna en liflig prägel. Feta, barhufvade fruntimmer i hvita bluslif, spända öfver sina stora bröst, sitta, tre i klunga, i åkardroskorna.

»Hon slår sju. Är du inte hungrig?»

Jag nickar och mumlar. Inte ett ord når upp i hans öra. Tala — skall jag tala? Jag orkar knappt... Men så gör jag en ansträngning:

»Dan skref nyss i Strix att vill man ha godt vin bör man gå på kuskställen.»

Vi ställa oss och kika in i en sådan krog. Nej, hellre mindre godt vin då!

»Nå, hvar ska vi äta?»

»Mig gör det sak samma, bara det är mörkt nog.»

»Vi ska ändå se Pantheon i kväll,» säger reskamraten.

Kuskarnas röda ansikten lysa som flöten i skymningens flod — skall inte en främling nappa? Ack jo, få vi!

Åkningen blir ej långvarig. Vi stiga ur vid Piazza della Rotonda och styra ovillkorligt stegen upp till fontänen i torgets midt. I centrum höjer sig en granitobelisk och ännu i sena aftontimmarna forsar vattnet ner i den vida fotskålen. Det kyler skönt kring mina heta händer.

Ett par barn leka invid balustraden. En liten flicka kommer fram och säger

något som får mig att smeka henne, fast jag inte förstår henne. Hon är sällsamt graciös.

I skuggan hvilar Agrippas Pantheon. Åtta pelare och ett öfverstycke likt ett långt guds öga bilda fasaden. Det är hvad vi nu öfverskåda — allt annat bakom flyter ut i dunklet. Ett järnstaket hindrar oss att gå närmare.

Hvad sticker fram mellan stängerna? Hufvudet af en liten katt. Och där en, åter en — jag räknar tolf utmärglade halfstora kattungar i den ålder, då deras likar hos oss rulla som nystan eller komma hoppande i snedt språng med svansen som en half lyra, i mening att väcka en våldsam skräck.

Men dessa djur i detta land äro födda till brist på glädtighet. Man dränker dem ej, ingen tar vård om dem sedan, de lefva af sopor, ty råttor kunna de ej ännu fånga. — De här små sätta sig i rad och titta på oss. Skygga och fattigbetryckta lyfta de upp sina smala milda ansikten.

I morgon skall jag köpa fiskar och ge dem.

* * *

»Hvad är det för helvetiskt gnissel?»

»Det är spårvagnen i backen på torget utanför.»

»Hvad är klockan?»

»Så litet ännu. Sof! Sof!» — — —

Timmarna springa. Hvar timme slår på kyrkans gonggong, innan han ger sig bort. Gnisslet ljuder hela dagen... Jag har lust att se efter hur ofta — men då måste jag lyfta armen till bordet. Ingen skall tro — ingen skall tro om jag säger hur ofta det gnisslade — jag vill bevisa det! Klockan — hvad är hon nu?...

Det är middag... Solen brinner upp och hettan slår ner på torget — slår in genom fönstren — når mig. Ja, hvad gör det om jag brinner upp — jag stackars fula varelse... Men det var ju något som skulle göras i dag? Hvad? Mata

kattungarna, köpa små fiskar åt de hungriga kattorna. Så de sutto i rad — sitta ännu och vänta med sina ledsna hufven på sned. Gnissel! Gnissel! Haiiiah! Klockan!...

Hvad ligger och kyler så skönt på min svullna arm? En ros... »Är du där?... Tack!...

»Vill du göra mig glad? Nej, jag kan inte säga det — nej, det var ingenting!»

Inte kan jag be en stor ståtlig man gå och köpa fisk och mata Pantheons kattor. Då skulle romarna skratta. Herre gud, hvad allting är ynkligt! Nu skall jag kanske dö — inte det är ynkligt, men att min enda önskan innan dess är att tolf kattor, som jag inte känner, ska få fisk. — — Gnissel! Gnissel! Haiiiah! — — — »Är det morgon nu igen? Hör du så det gnisslar därute?»

»Doktorn! Nej, jag tackar, ingen doktor! — — — Är han här ändå? Jag svarar inte, orkar inte! Ligga och tala tungomål på sin dödsbädd! Hvad vill han? Lyssna på myggbett? Ja, om det roar honom, så...»

Allting annat går an, bara inte törsten!

— — — — — — — — — — — — —

»Hvar har du varit? Dina ögon stråla! Tala, tala! Jo, du kan! Jag är bättre nu, vill ingenting hellre än lyssna!»

Solen är nu i det västra fönstret. Ett flöde af ljus skjuter in och i dess glödande salfva står min vän och talar. Han väljer blygsamt enkla ord, men jag vet att i deras snäfva hölje darrar en själ af starka minnen.

Han berättar hur han följt kartan och gått till det gamla Rom. Hur han från Corson beträdt den breda trappan upp till Capitolinska kullen, till den af Michel Angelo ordnade platsen med museerna på sidorna och den antika ryttarestatyn af Marcus Aurelius midt på.

»Jag ville se Tarpejiska klippan,» fortfar han. »Ett af mina häftigaste intryck från barndomen var en teckning föreställande en statsfånge som störtas ner där utför. Men nu är Tarpejiska klippan bara en uppslammad brant, som slutar ner i bakgårdar.»

»Men kära, hvad gör det!» säger jag

tröstande, »en afrättsplats är väl inte så helig!»

»Nej, men den hör med till det gamla Rom — det är en af bilderna, som man förbinder med det. Nu verkar den inte som i forntiden. — — — Så kom jag förbi den gigantiska byggnaden på Capitolinska kullen, som har sin grundmur från längst tillbaka och sedan lagrad under olika tider.

»Då fick jag med ens utsikten öfver det ofantliga fältet med ruiner, det som förr var medelpunkten för hela den antika kulturen. I den klara luften syntes allt så nära och fattbart, och så öde...

»Jag gick ned. Då blef allt förvandladt. Vid hvarje steg stötte man på minnen från den förödda romerska civilisationen — här och hvar i skuggan af en sockel stodo alltid några arbetare och gräfde. När man kom nära inpå voro ruinerna öfverväldigande stora. Man fick inte den föreställningen att dessa arbetare skulle kunnat åstadkomma något af den art de nu sökte hacka sig ner till. Men det var ju förstås en kultur som murade sina verk hänsynslöst med slafarbete —

det gjorde inte så mycket hur de offrades.»

»Och säg, hvad såg du?»

»Först det gamla Forum, folkförsamlingsplatsen med talarstolarna från olika epoker, platsen där Cæsars lik brändes, tempelrester och triumfbågar . . .»

Jag blir helt pigg och reser mig på armbågen: »Talarstolarna?»

Han småskrattar.

»Ja, de intresserade mig rätt mycket. De voro stora, välbyggda stenestrader, afsedda att gå på, i stället för en skranglig träställning, som man är rädd skall ta öfverbalansen när som helst, och som vickar, bara man rör sig . . .»

»Ack ja, du skulle stå på en sådan estrad i tunika och toga . . .»

Han fortsätter:

»Så såg jag nedanför Capitolium milstolpen, som var utgångspunkten för hela det romerska vägnätet och som betecknade platsens karaktär af centrum. Och så det Mamertinska fängelset, också förbundet med Roms historia.

»Sedan tog jag vägen fram öfver ruinfältet förbi resterna af de gamla kejsar-

palatsen uppåt Palatium. Och jag såg Titi triumfbåge med sina bilder af de judiska helgedomarnas bortförande, den sjuarmade ljusastaken...

»Det hela ligger infattadt, delvis aftäckt, blottadt i urgräfning, mellan Capitolium och Colosseum.»

Han tystnar, ty han tror att jag sofver.

Jag sluter ögonen och anstränger mig att se det han skildrat. Men förgäfves. Orden kunna icke kalla fram detta. Mina egna blickar måste skåda...

Åter är det morgon. Nu *skall* jag ta reda på hur ofta det gnisslar? Två och en half minut mellan hvar gång. »Det gör... är du där? Räkna är du snäll! Hvad gör det på dygnet?

»Köp mig ett tätt hvitt flor, så gå vi ut, allt är bättre än detta!»

* * *

Nu ska vi bege oss härifrån till Napoli — där blåsa friska vindar. Där träffa vi också S. som flytt från Roms hetta.

Loj och bedröflig åker jag till bangården och i samma tillstånd ut från perrongen. När min reskamrat gör mig uppmärksam på akvedukterna tar jag det med samma ro, som om det vore ett nutida vattentorn. Jag liknar de där landsortsborna i hufvudstaden, som för sin stolthets skull inte vilja låta sig af något förbluffas. Men gud må veta att jag ej är stolt — jag är egentligen ingenting, endast en tom hjärna i ett svullet hufvud.

Jag sitter och funderar på att bli sentimental och om det möjligen skulle gå att pressa fram ett par tårar ur mina

slappa ögon, af hvilka det ena är snedt. Ty det grämer mig verkligen, att jag inte fick vara med och se min stackars vän, då han stod vid Saturnustemplet på Forum Romanum.

Till sällskap i kupén ha vi en ung man och en liten gosse. Den senare är som jag sett dem många i Rom — vi foro omkring i droska i går och sutto äfven på ett par trottoarkaféer — den lilla gossen är inte något vackert barn, men hans bruna ögon äro stora och sorgsna. Allting har en orsak — hvarför äro de romerska gossarnas ögon så vemodiga? Jag längtar att få höra honom skratta, eller att han skulle begå något odygdigt. De tala i ett: barnet frågar och den äldre svarar. Den unge mannen gör sig tydligt besvär att förefalla bildad och lärorik. Förspilld möda, om det är för att imponera på mig. Jag tycker han låter som en kanariefågel, vackra ljud, men obegripliga. Mitt ansiktes minst illa tilltygade sida är vänd åt honom.

Jag släcker min sandtorra törst med syrligt vin — blir dåsig stundtals och stirrar stundtals ut på de främmande.

trakter vi susa förbi. Inga träd äro ännu ovanliga, och blommorna de samma som i Skandinavien — diken lysande af prästkragar — ibland tror jag mig vara hemma.

Närmare Napoli förändras landskapet. Hvarje fot af jorden är odlad — vinrankorna hänga i festoner så tätt som om man skulle skåda dem i en kaleidoskopkikare. Här och hvar går en bonde och mojar sig, lyfter på slingorna och fingrar på en drufklase. Det kunde hvem som helst vilja vara landtbrukare på dylika villkor. Ibland ger ju säden tre skördar.

Det är bara ett jag inte förstår: Hvarför äro invånarna här så fattiga? Deras Italien är ju ett verkligt Schlaraffenland, deras klimat omöjliggör en stark aptit och förflyttar kläder, bostad och bränsle största delen af året utanför det nödtorftigas kategori.

* * *

En doft af stad och haf förkunnar Napolis grannskap.

Och nu äro vi där — ah, hvilka härliga fläktar!

Vi träffa efter något sökande S., som i en droska för oss till det hotell han funnit ha vackraste och bästa läget.

När jag med så släta ord uttrycker denna vår entré i Napoli finns ingenting medtaget, som med rätta färger målar situationen. Men det kan jag ej. Mina bleka ord äga ej förmågan att omvandlas till hundratals bärare och hotellkarlar, kuskar, pojkar och annat manfolk i praktfulla trasor, eller till en oxdrift midt upp i raden af höga, skrangliga åkarekipager, eller till hjordar af bruna getter med ledare och hundar, allihop samlade till en brokig, skrikande, bölande, bräkande

och klatschande rabatt ute på den plats, där i en vanlig stad stela, ordningsälskande poliskonstaplar stå och dela ut mässingsbrickor åt en lydig menighet. Till färgen hör ock en ymnigt våt och gödslad mark, hal af fett och grön af krossade sallatsblad och stjälkar, eller, där några torra fläckar till äfventyrs spela oaser, en vild och lustig lek af damm och sopor.

Det är så länge sedan S. och vi träffades, att han för korrekthetens skull anser sig böra anlägga en allvarsmask, där han sitter midt emot oss i droskan. Men med tanke på hans ungdom och ännu mer på det präktiga han redan skrifvit kan jag inte ta det högtidligt, utan säger då vi guppa upp och ner på den gropiga gatan:

»Det var förskräckligt hvad allting här är smutsigt!»

»Ja, men det är så vacker smuts,» svarar han lent och med en liten glimt bakom pince-nez'n.

Han ser på tingen med konstnärsögon — det blir säkert förtjusande att umgås med honom!

Vi lyftas högt i en hiss. Hotellrummet har fyra dörrar utåt en lång balkong. Kyparen slår upp dem, och det blänker flera lire i hans triumferande blick.

Vi öfvergjutas af en mjuk, sval luftström. Nedanför ligger Medelhafvet — icke spegelblankt, icke högblått, men af en långt mera känslig egenart. Ytans vekt krusiga linjer äro knappt skönjbara. De nyanseras ut från gråblått till ett skir af blåhvitt för att sedan likt fint fjun smyga sig upp mot den ändlöst höga, klara himlen, som har en svag ton af ros.

»Det är som siden,» säger S.

»Med chiffon öfver,» tänker jag, men talar inte ut, dumt nog, ty bilden är lyckad.

Vesuvii kägla visar sig med en skuggig skykrans kring toppen. Och mer åt höger lysa Capris båda krithvita bergkullar.

Det är så bedårande och märkligt alltsammans att jag inte vet hvad jag skall ta mig till! Och alldeles frisk har jag blifvit. Att man verkligen får upplefva något dylikt!

* * *

Folk som bär idealets fana högt — och viftar andra i ögonen med den — sådana människor skynda sig naturligtvis genast att ta stadens märkvärdigheter i betraktande, så fort de anländt till en ny plats. Men vi, vi äta middag. Å, hvad det är gränslöst skönt att få göra hvad man vill, utan att vara bevakad af de dumma!

S. för oss på spårvagn till stadsdelen Posilippo. Där finns en restaurang, som är bra. På tramen, som ådagalägger stor hast då den tar upp passagerare, men sedan har mindre brådtom, bli vi skilda åt, och jag kommer i lag med två präster och en ruskig dominikanermunk. Prästerna kunna under vagnens skakning inte läsa, som de ju i gående bruka göra. I stället ägnar åtminstone den

ena af dem ett kärleksfullt deltagande åt en liten gosse midt emot på bänken. Men uppåt Posilippo stiga de ur och försvinna i hvad jag tycker vara ett hål i gatans vägg. Vi fara litet längre, men måste gående vända, ty S. kan omöjligt hitta ingången till Scoglio del Friso, som restaurangen heter.

»Här är det!» säger han till sist, gladt igenkännande.

Vi dyka in genom en glugg, nerför en smal, täckt utförsbacke eller källargång med tydliga spår af att vara uppehållsort för kattor, hundar och andra smärre djur. När vi så gått några steg, äro vi plötsligt inne på en vinrankslöfvad bro, som leder till en elegant, jättestor matsal. Hellre än matsal dock veranda à la Hasselbacken, endast med betydligt större omfång, och direkt ut åt Medelhafvet med Vesuvius, Capri, sidenvattnet, chiffonslöjan, rosenhimlen och allt, men nu i kvällens växande skimmer ändå mycket skönare.

Vid ett bord helt nära befinna sig de båda prästerna från spårvagnen, i full

färd med att intaga en finare middag. Men eljest äro vi ganska ensamma.

Någon af oss utbrister:

»Naturligtvis kan man inte jämställa Medelhafvet med Norrström, Vesuvius med Kastellholmen eller Capri med Södra bergen — Operaterrassens enastående rykte som Europas vackraste plats får ju inte ens diskuteras. Men i alla fall är Scoglio del Friso en angenäm lokal i en vacker stad i ett hänförande land!»

Pauser i samtalet behöfva vi ej frukta, och skulle någon uppstå, utfylles den af musik. Det har inträdt fyra, fem herrar med fioler i händerna. De ställa sig i rad och låta höra ett par bitar, till den grad utsirade med fritt och fantastiskt vemod, att man är färdig att tappa både gaffel och knif. Men det är icke första gången jag häpnar öfver de musikaliska italienarnas blomstermålningar och tonstycken.

Efter konserten kommer en af dem och räcker en tallrik, där vi ha att erlägga vår gärd af tacksamhet, hvarpå artisterna göra en något kylig sortie. Om en liten stund presenterar sig en ny

orkester, också särdeles upplagd för lifvets mera sentimentala sekunder, hvilka äfven tyvärr snart måste aflösas af tillvarons praktiska kraf.

S. upplyser om att så är seden här i staden, men man behöfver inte därför ruinera sig, såvida man ej är särskildt hågad, ty äfven en soldo mottages utan fördomar.

Vi gå hemåt. Luften har en berusande honungsdoft, himlahvalfvet gnistrar af stjärnor. Våra vägar stryka förbi vildvinsmörka murar, ofta så låga att man ser ner öfver Napolis dalsänkor, bort mot hafvets skylika dunkel.

En skär kvinnostämma låter klinga en sång... det är alltsammans drömlikt overkligt.

Vi ställa verandadörrarna öppna, endast med persiennerna för, så att det tidiga morgonskenet ej må störa. Och så godnatt!

Jag sofver, men hjärnan har sitt spel. Jag drömmer om honung som

brinner... Det sött kväljande oset tvingar mig att vakna...

Mina ögon lyftas mot taket, och en fasa som för spöken griper mig. Där uppe öfver mitt hufvud vagga och välla täta moln som af hvit tyll. De glida sakta ner och stänka ut ett dunigt regn af rökdoft.

Jag vill ropa, men rösten stockar sig... skall man kväfvas här? Hvad försiggår i detta trolska land? — — — Så förstår jag dock att det är dimma, som det sköna Medelhafvet lömskt och spefullt blåser in. Jag stiger upp och stänger.

* * *

»Hur är det med dig?» frågar min reskamrat på morgonen.

Mina gärningar svara. Jag är igen så sjuk som någonsin. Men nu ämnar jag inte ta det tragiskt, ty upprepningar äro både banala och löjliga. Och eftersom jag skrattar, går min vän ut, ganska lugn. När han vänder åter, är jag inte stort mer än en liten trasa, men dock fortfarande en gladlynt sådan.

Han bär med sig ett fång gula rosor från S. Jag ligger och dricker deras doft, medan de båda herrarna ge sig ut för att skaffa mig någon medicin. De komma till ett apotek, hvars ägare äfven är läkare, ett rätt vanligt förhållande i Italien. Doktorn blir strax mycket intresserad. Hela apoteket är fullt af kunder, som vänta att man skall expediera

dem, men vänta få de. Konsultationen räcker en dryg timme. Doktorn, som inte behärskar annat än sitt modersmål, gör frågor hvilka S. sedan öfversätter, och på samma vis tillgår det med svaren.

Resultatet blir att doktorn lagar till två läkemedel, det ena mot hostan, som alltjämt är lika lifskraftig, det andra för att lugna de små tarmarna. Mest oroar honom dock febern. Han säljer därför en liten termometer för kontrollens skull.

Jag är nu ensam, medan herrarna göra studier i staden, och har det ganska behagligt med allt hvad doktorn sändt mig. Hostmedicinen smakar som några förtjusande hallonkarameller, och den andra med sin fina mandelarom skulle i frusen form göra sig utmärkt som dessert. Jag skall bestämt beskrifva den för min kokerska.

Den lilla termometern är för näpen. Men orubblig som en tretumsspik. När jag ser rätt på den, finns det visst inget kvicksilfver i den.

Mot aftonen tycker jag det är rena vansinnet att ligga längre, jag kan ändå

inte bli sjukare. Vid toaletten märker jag, att inte heller Napolimyggorna försmått mig. I synnerhet näsan — den verkar konstgjord och inte fullt lyckad.

Min reskamrat är dock glad att ha mig med. Han har stämt möte med S. på Santarella, ett värdshus uppe på Vomeros höjder. Vi ta droska och sedan funiculairen, som drar oss nästan lodrätt upp för bergets brant.

Santarella är ett enkelt ställe men med det mest pittoreska läge. Vi få det dukadt under druffestoner, och nedanför visar sig Napoli som en bred trappa af grönskande terrasser.

En snygg karl i mörk kavaj och hvita långbyxor kommer fram till oss och yttrar något. Vi tro honom vara dåre och undvika grannlaga att svara, något som tydligen sårar honom. När S. litet senare anländer förklarar han, att mannen är ostronfiskare. Restauratörerna själfva ha inga ostron på matsedeln, dem köper gästen direkt af försäljaren. Denne, lika väl som de fiskare jag sett från hotell Savoys fönster, företer inte den minsta likhet med hvad

som brukar framställas på Stockholms teatrar.

Nerfärden från Vomero sker i spårvagn. Om jag påstår att det är den längsta tur jag med sådant trafikmedel företagit, betyder det inte att den är tråkig. Tvärtom. Vi ha det mycket lifligt under de kvarter, då vagnen får stå och vänta på nästa mötande. Till exempel: En dam stiger ur — hon har suttit på bänken framför oss — det befinns att hon har kvarglömt sin portmonnä. Jag skyndar mig att försöka räcka henne den, men hindras af en herre, som rycker den ifrån mig, hvarefter han lugnt stoppar den på sig.

S. nästan afundas mig denna erfarenhet. Han påstår att mannen är medlem af Camorran. Allt bevisar detta. Han har bekanta hvar vagnen stannar i dessa trakter — hans snabba portmonnästöld har äfven säkert observerats af folk på bänkarna, men ingen låtsas om något.

S. berättar en del om denna beryktade organisation. Dess första ursprung var väl självförsvar mot främmande ut-

pressningar, en legitim önskan, att när det ändå måste stjälas i Napoli, bytet måtte tillfalla napolitanarna själfva. Politisk färg har den haft skiftande, var revolutionär med Garibaldi, men snart åter bourbonsk och klerikal, när detta betydde protest mot den norditalienska byråkratin, som slagit ned öfver landet.

Så lifskraftig var Camorran, att den fort sköt grenar in i alla samhällslager, hos adeln och det högre prästerskapet så väl som bland gränderna lägsta drägg. Men i skydd af dess starka sammanhållning doldes också lätt spekulationer af rent privat natur. Då Camorran hade sin egen rättsskipning med domar, straff och konfiskering så började dessa skälmar att i organisationens namn öfva hvilka dåd som helst och läto äfven leja sig af dem, som ville ha något otyg utfördt utan att själfva vara synliga.

Detta kan så mycket lättare gå för sig som den ena af poliskårerna, staden Napolis, än i dag anses arbeta i förbund med Camorran. Den andra däremot, italienska statens gendarmeri, förföljer och söker undertrycka densamma.

»Tror ni,» frågar jag, »att portmonnästölden var en politisk handling?»

S. skakar skrattande på hufvudet och hälsar godnatt.

När vi hissats upp till hotellrummet brinna alla lågor därinne och balkongdörrarna stå vidöppna.

I nattens tystnad dansa myggorna tarantella.

* * *

Mitt yttre skaffar mig numera inga bekymmer — jag har resignerat. För resten är den saken lätt nog i ett fall som detta. Jag har det förtjusande med mina bägge kavaljerer, som täfla om att bereda mig glädje.

Vi sitta och skaka i en hög och sjaskig droska, åskådliga för allt folket. Unga damer, som passera förbi, kasta giftiga blickar på mig och eldigt underfulla på herrarna. Jag kan inte neka till att damerna här ibland äro vackra och eleganta — desto mer fröjdar det mig att förarga dem.

Det är icke ett spår förtjänstfullt af en man att vara god mot en skön kvinna — snarare synes han därigenom vulgär, som alltid af att blindt följa naturdrifterna. Och feg blir han ock, efter som

han i djupet af sitt jag har mera behof af ömhet och beundran än att själf beundra — han hyllar ofta skönheten för att vinna anseende. Men en man, hvilken bemöter en ful kvinna som om hon vore ung och vacker, han har allas hjärtan som en bukett i sin hand — äfven de skönas...

Hur fruktansvärdt underliga äro ej dessa söderns yppiga länder, som låta kvinnorna födas till gudinnor, men tidigt stappla mot grafven i skepnad af vederstyggliga häxor!

Detta funderar jag i tysthet på den första delen af vägen, ty tala kunna vi ej.

Men snart nog blir gatulifvet så bedöfvande, att det förbrukar alla sinnen. Det är ej likt något, om ej de stora bataljmålningarna på muséerna. Samma till slöseri hopande af kroppar, som slitas och fördärfvas utan mening och utan mål — ryggar krökas, armar sträckas, röda munnar formas till skri och skratt, här gnistrar en satyr i raseri, där spänner i triumf en svartlockig Adonis sina vador, och strax invid lyftes mot höjden den frågande och smärtfyllda blicken från ett

barn, här krāla långsamt de oformliga hoparna af mörka trasor, som omgifva ruinen af en gammal megära. Piskor smälla, tyglar stramas från fradgande mular — alla kuskar köra i vildt traf, som gällde det en täflan. Slagen hagla öfver dragarnas ryggar, ben och hufvuden, ofta sveper en snärt under buken, där skinnet är tunnast. De utmärglade hästarna, skafda, såriga, och med trötta, brustna ögon, rusa i lutande lopp, som ger dem ställningen af romboider. Små åsnor, också de i springande fart, draga stora lass — ofvanpå tronar i sydländskt obestridt herravälde öfver djuren en fet, svarthårig, orörlig kvinna med en trotsig, vacker son, som sköter tömmarna.

Prålade ej detta sceneri med en så häpnadsväckande färgglans, vore det väl endast gement. Men, som S. säger, till och med deras lumpor äro vackra. Detta myller af folk och djur och pack är så oerhördt frodigt, att man får ett intryck af en med yppiga ogräsplantor öfvervuxen sopbacke.

Vi rasta en stund på ett torg, där S. har något ärende till en godsexpedition.

Hästarna på droskstationen stå i den flammande värmen med hufvudet sänkt ända ned till gatstenarna — vatten och hö syns ej skymten af. Jo visst — här kommer en kvinna med små gräsknippor i en korg — vi köpa och ge åt vår bedröfligt förundrade krake. Fruktvagnar draga förbi med sin betagande doft af friska persikor — i hörnet där borta lyser ett vattenstånd med hängande jättebuketter af citroner. Vi springa hastigt ur, öfvervåldigade af törst, och kyla struparna med glace.

Vårt mål är i dag främst Museo Nazionale vid Toledogatan.

Ett rum uppfylldt af statyetter!

Jag går här och betraktar dansande fauner, drömmande, sköna ynglingar och i behagfull sinnlighet svingande flickor, och jag vet att allt detta formats af konstnärer långt före vår tideräkning. Jag vet, att dessa mästare lefvat och slocknat årtusenden innan vi på våra fula kontorsväggar fått på afskyvärda mässingskrokar upphängda de småaktigt viktiga afrifningsbladen med data och annonser om strunt, som skall söndersmulas och

försvinna nästan lika snabbt som pappers-lapparna själfva — och en tyngd af förkrossande förödmjukelse faller öfver mig, efter som jag i all min ringhet dock är en atom af den stora mänsklighet, som tror och vill något...

I ett annat rum ser jag målningar, hämtade från Pompeji. Det är helt små taflor i det mest delikata färgval — idyller i violett, rosa, ljusgrönt och blått, verkliga budoarstycken med leende nymfer och odygdiga amoriner — eleganta, raffinerade.

Här finns självklart mängder af andra, starkt fängslande föremål på detta stora och märkliga museum, men det är mig icke möjligt att behålla så mycket i medvetandet. De små väggmålningarna från Pompeji ha smekt sig in, kysst sig fast i min själ — jag är nöjd att minnas endast dem...

Och så Psykebysten! S. säger att hon liknar en blomma.

Vi vända nu från de svala salarna ut i gatans vimmel bort till banan, som för till Pompeji.

Detta är dock det märkligaste af allt!..

En timmes väg bort vid en liten landtligt enkel station stiga vi ur. Guider tränga sig genast på oss, men i sällskap med S., som sett allt och kan konsten att visa på det, äro vi befriade från dylikt pladdrande påhäng.

Vi börja vandringen genom en park, som lyser af röda blommor.

Vid ingången till Pompeji ligger en paviljong med långa bord där glaslådor stå. I dessa förvaras de bäst bibehållna döda, funna vid gräfningarna, män i förvridna ställningar, en lugnt hvilande kvinna i tydlig grossess, en hund. De ha alla ytan och färgen af brändt murbruk — det yttre har vittrat sönder, så att händer, fötter och hufvuden äro ovanligt små.

Jag är ingen entusiast för lik, ej ens petrificerade, och längtar snarliga härifrån...

Vi äro nu på gatorna, jag kan knappt säga ute, ty hettan ligger stilla som innanför fönster. Dessa gator äro alla lika, smala och jordiga, med en stor flat stenrad i midten, och på ömse sidor höga, ytterst knappa trottoarer. Utåt finns

intet annat än de släta, låga, ordentliga murarna, intet pryder, ståtar eller lockar. Hvad jag redan beundrar är de små hårda, sirligt noggrant lagda teglen i dessa byggnader — om någon af våra murare såge dem skulle han ta ett af sina lösa, porösa röda att torka sina afundstårar med.

Vi göra oförtrutna påhälsningar in på gårdarna och i rummen. Taken blefvo naturligtvis alla krossade, och de andar af pompejanska medborgare, som till äfventyrs gå och spöka, äro därför nödsakade att likt positivisterna lefva för öppen dag.

Detta tycks på sitt sätt ha skett äfven då den lilla staden ännu andades och blomstrade. Ty bland de lokaler, som vi besöka, är äfven en sådan, där man punktligt och utan fördomar sålde sin kärlek mot kontant betalning. Rummen äro små som hytter med plats knappt för mer än bädden, och den är med hufvudgärd och allt sorgfälligt uppförd af sten. — Jag tänkte tyst att detta är bra mycket mindre förnuftstridigt än att dels understödja rörelsens bedrif-

vande och dels göra »razzia på hotellen».

Vi se bodar med diskar, apotek med bastanta mortlar, vi återfinna till och med en amerikansk bar.

Plötsligt stå vi framför en förnäm mans boningshus, men om det är Casa dei Vettii eller om det tillhörde edilen Pansa minns jag ej — det är för resten godt om man behåller något, då man vandrar omkring i ett tillstånd till hälften solgriljerad och till hälften i en hänryckt dröm.

+13804
47024

Förstugans golf är mosaikbelagdt och man läser i de små stenarna ett tydligt: *Salve.* Vi stiga vidare in i atrium, gården, i hvars midt finns en damm, omgifven af antika växter, d. v. s. sådana som odlades under antiken. Från atrium leda dörrar in till boningsrummen — i ett reser sig en eldstad af fajans. I rummen, som nu blifvit taktäckta, se vi taflor liknande dem i Museo Nazionale.

Vi hinna under vår hussyn inte med tredjedelen af stadens märkvärdigheter. Af de tre teatrarna se vi bara en, och äfven en cirkus samt ett gladiatorstall.

CENTRAL COLLECTION

Det senare var den plats där atleterna öfvade sig i brottningar och där de också bodde.

Då vi efter ett par timmars promenad gå ner till stationen äro vi ganska genomträngda af pompejanskt damm. Jag är fattad af den stora slöheten och numera oemottaglig för all förvåning. Det skall bli skönt att komma härifrån. Jag har känt mig som en nyfiken inkräktare, den där smugit kring och lyft på förhängena till dessa kloka och finbildade romaners intima lif.

Det ringa jag däraf försporde manade fram syner: Jag såg pompejanerna vid fester i peristylium, då de i vekligt behag lågo på triklinierna och betjänades af vackra unga slafvar. Jag har stirrat på de af blid halfdager lugna rummen med sina urnor och artistiskt sirade små kistor. Jag har sett en stolt matrona hälsa som gäst en dam i dyrbart broderad släpande palla. Jag har med vemod hört springbrunnen spela och stänka klingande strålar på de ljufva lekande barnen...

Men människornas lycka tände gudarnas vrede. I hetsigt hat öste de ur

berget tills den glödande floden med sina väldiga vågor dräpt de afundade...

Den pompejanska tiden är dock verkligen, som min tant riktigt antydde, mycket aflägsen. Och man kan ju, om man vill, grufva sig öfver annat — alltid finns det något.

Närmast är det törsten. Vid en anhaltstation kommer en äldre man och bjuder ut friskt vatten med en droppe absint i. Han är ifrig att få sälja. Stinsen och konduktörerna iakttaga intresseradt att han skall hinna slå i. Men just då han räcker sig efter betalningen, blåser pipan och tåget rullar i väg. Mannen blir utan, hvilket så roar hela järnvägspersonalen, att den faller i skratt.

Detta leende sitter kvar i konduktörernas ansikten ända fram till Napoli. Fast anledningen vittnar om en viss brist på hjärta, förminskar den alls ej skönheten hos dessa unga män, af hvilka somliga äro riktiga Antinous'ar.

Och midt emot mig i vagnen sitter, behagfullt lutad, en yngling af häpnadsväckande fägring — samma typ som redan

210884B

förut fängslat mig på Napolis gator: En fullkomligt linjeren ansiktsoval, huden fruktlikt dunig i matt guldgul ton, näsan kort och rak, munnen röd, fyllig och i mjuk bågform, de på blåa hvitor dansande pupillerna mörka och stolta, men riktade mot en kvinna, ömma och brännande.

»Nu börjar jag förstå!...» utbrister jag till sist.

»Hvad då?» fråga mina följeslagare.

»Hvarför jordens största konstnärer alla varit gossälskare.»

Mina ord vinna stöd af två flickor, som tränga in. Ehuru säkert under tjugu åro de redan enormt bröststarka, och då de böja sig för att plocka med sina knyten svälla höfterna af brutal lifslust.

»Nej,» fortsätter jag, »det där är ingenting för själen.»

När vi anlända till Napolistationen, tar en skoputsare hand om våra fötter. Under det han skickligt och för godt pris gör dem presentabla igen, växla min reskamrat och jag några vänliga ord om

Stockholm. Ty hos oss, som så bravera med vår renlighet, bär sig icke borstarens yrke på grund af arbetsbrist. Jag är också orolig för, att om man på Gustaf Adolfs torg läte polera sina kängor, så skulle öfverståthållaren förbjuda det för att det orsakade folkskockning.

* * *

För att framkalla ett gynnsamt intryck på vår hotellvärd bestämma vi oss för den ledsamma uppoffringen att en dag äta middag hos honom, alldeles som hans engelska turister. Han, likaväl som hofmästarn och kyparna försäkra, att ingenting annat än fisken i Posilippo gjorde mig sjuk. De äro alla så innerligt deltagande, att min vän förutser nödtvånget af att i morgon vittja sin bank.

Kvällen förgår utan en skymt af napolitanskt kynne. Värdens dotter i hvitt och med glasögon spelar — det låter som en saga, men är dock sant — hon spelar Jungfruns bön. Vi tro oss vara i Tyskland.

Hur många resande finns det ej, som aldrig skola utgrunda, att charmen af en vistelse i främmande land ligger i att

försöka vara med invånarna själfva! — Alla hotell äro ganska enahanda.

I ett lämnar dock detta en ny etnografisk insikt. En à två gånger om dagen kommer en nitisk kypare upp på rummet för att inspektera hur många skedar vi ha i bruk. Det är för kontrollens skull, säger han. Om det åtminstone inte vore nysilfver! Detta är ju en förolämpning.

Vid räkenskapens dag, som följer, få vi full upprättelse. Man har förtroendefullt debiterat oss både för hvad vi aldrig fått och hvad vi aldrig begärt. Då min reskamrat gör anmärkning, blir värden förtviflad. Och fastän han i går med fadersstolthet exponerade sin dotter vid sällskapsrummets piano, är han i dag ingenting annat än en maktlös hofmästare. Han anser direktionens bestämmelser orimliga, orättvisa. Men hvad skall han göra! Värden själf är bortrest — naturligtvis, det äro de alltid i Italien.

Vi ha en något otreflig sortie genom en häck af kypare, betjänter, kuskar och pojkar. Liksom alla generösa människor med begränsade tillgångar har min vän

blifvit desperat, när han ändtligen upptäckt sig vara skinnad. »Hvarför ska *ni* ha drickspengar?» frågar han ett par individer, som han bestämdt vet sig aldrig ha sett. De skratta litet förläget och svänga sig om på klacken.

Vi ha lämnat vårt bagage i Rom och bära endast hvar sin handväska. Jag dryper ut med min, ropar en kusk och väntar tills min vän kommer.

Då skratta vi båda. Det är omöjligt annat. Ty de italienska skojarna äro de älskvärdaste i världen, och för deras leende skulle man kunna sälja sin vigselring.

* * *

S. som farit några timmar före oss, möter i Rom vid stationen. Så intensivt bekant blir man på resor, att vi redan se i honom en vän. Vi äro glada att åter få höra hans lustiga och skarpa satser, som han strör ut med en stämma så undfallande, som skulle han hviska till sin älskade.

Det finns ingenting på jorden så värdefullt som kvickhet. En kvick människas tal försätter sitt sällskap i en position af suveränitet gent emot den öfriga omvärlden. Men man skall akta sig att återge detta tal — det blir oftast förfalskning.

Vi ska nu bo i samma pensionat som S., det blir både bekvämt och angenämt och bringar betydligt ner utgifterna. Vi få dukadt i våra egna rum — att två gånger

dagligen föras ihop med vildt främmande hör icke till det slags samhällspenitens, som min reskamrat och jag äro villiga att underkasta oss.

Så fort vi hunnit inom dörren kommer en lång dansk fröken och lägger på den hvita duken till måltiden. Det går ledigt och enkelt till mot våra mera inkrånglade svenska vanor, men man har det godt under hennes något storvulna omvårdnad.

Allt vore väl, om blott inte belysningen utgjordes af en liten naken elektrisk låga tätt under taket. För att inte bli alltför ful måste man böja ner ansiktet, så att det gömmes helt i skuggan.

Vi sitta och språka så lugnt som om det vore hemma i Sverige...

Att ha återvändt till Rom och installerat sig för hvardagslag där är som att ha fått ett rendez-vous med sina drömmars åtrådda ideal och nödgas låna honom sin faders tofflor.

* * *

»Nu vill det till att begagna tiden,» mena både S. och min reskamrat, »om vi i dag skulle ta Peterskyrkan och Vatikanen!»

Jag motser den närmaste veckan med vördsam glädje, ty att döma af förra gången i Rom bör värmen vara förödmjukande.

Men så blir det ej. När huden trötnat på att uppenbara sig som hundratusen små tårekällor varder den karg och sluten. Torr som en fanatiker vandrar jag alltså med spänstiga steg öfver Piazza di S. Pietro. Det är dock 34° Celsius i den skugga vi aldrig träffa på, och då kan man tänka sig i solen!

Den ovala planen är 273 m. lång, berättar den ena af mina följeslagare. Det är ett par baddare att hålla reda på all-

ting! Hvad *en* inte hinner tala om, förtäljer genast den andra. Det allra roligaste med en resa är verkligen att ha en manlig vän som förrättar guidetjänsten.

Piazzan är omgifven af pelarrader, täckta med en balustrad, där inte mindre än 162 helgon posera som statyer. I midten reser sig en obelisk, som Caligula fört från Egypten till Rom, och på hvilken en påfve låtit sätta ett kors, som påstås vara taget af det, som Jesus dog på. Och S. Pietro själf står på samma grund där Nero fordom spelade teater.

Hvad som gör mest effekt på mig nu är dock den häftiga köldvind, som blåser ut vid Peterskyrkans port. Det förundrar mig därför att vi, denna heta dag, äro så ensamma om besöket.

Med ett aldrig bleknande minne af Kölnerdômen blir Peterskyrkan mig en desillusion. Den är ofantlig, men icke imponerande, den har bland sina prydnader storartade konstverk, men som helhet ger den ingen lyftning.

»En kyrka skall skänka aning om himlen,» säger jag därför.

»Nej,» svarar S., »det är inte påfvarnas mening — den skall göra intryck af makt.»

De båda herrarna gå och beundra detaljer, under det jag något misslynt söker mig om efter den minsta lilla bänk eller stol. Se där, hvarför här är så folkfomt, tänker jag — när människan begrundar sina fel, vill hon helst göra det i hvilande ställning.

Därefter bege vi oss in i Vatikanen. Jag minns inte hvad vi se och inte se. Det är alltsammans outsägligt tröttsamt och skulle inte kunna härdas ut, såvida ej herrarna alltjämt vore vid älskvärdt lynne. S. har emellertid förespeglat min reskamrat att när det hela är öfverstökadt skall han få kallt öl — det finns en tysk bierstuga inte alltför många kilometer härifrån.

Vi komma förbi de påfliga soldaterna, charmanta karlar, in i Sixtinska kapellet. Medan S. och min vän med Treves och Bädeker gå omkring för att inte någon af freskerna skall undslippa dem, fördröjer jag mig framför en ljuflig af Ghirlandajo, ty där har man det bekvämt.

Eftersom vi nu äro vana att vara på rörlig fot halka vi ledigt uppför de 262 trappstegen till Rafaels stanzer. Hvad jag säkert minns är, att de äro undersköna genom färgernas sammanställning. Stanzerna, d. v. s. logerna äro fördelade uti tretton pelargångar, med fyra taflor i hvarje, så då...

Min vän tycker bäst om några stora kartor som hänga i en arkad. Midt i Asien sitter en stor uggla... Han är nu rätt ansträngd och börjar allvarligt fundera på det kalla ölet. Men så erinra vi oss att vi inte anständigtvis kunna lämna Vatikanen utan att ha varit inne i dess berömda trädgårdar.

Under det herrarna därför ila ett stycke uppåt de 262, inbjudes jag af de vackra soldaterna att slå mig ner på en bänk i hvalfgången. Herrarnas afsikt är att skaffa oss tillstånd att gå in i trädgårdarna. De skickas hit och dit under behagfulla, men absolut lögnaktiga uppgifter. Deras enda vinst, men den äro de förtjusta öfver, var att de fingo se en riktig kardinal. Han var svart och örnnäst som redaktör Johanson i Uppsala

nya tidning och klädd i en fladdrande mantel af violett sammet.

Vi träffa slutligen alldeles tillfälligt en ärlig man, som råder oss att hemsöka la Prefettura dei Sacri Palazzo Apostolici. Det är ju så att knäna bäfva vid blotta namnet. Så tåga vi alla tre till den heliga prefekturen och införas i ett väntrum, stort, magnifikt, svalt och dunkelt. En lång härlig soffa vid sidan af våra stolar är fullsatt af en rad enkla jannar från landet, hvilka alla vänta på det heliga tillståndet.

Efter lagom passande byråkratisk tid utträder en herre och lämnar min reskamrat ett papper, både tryckt och skrifvet, och med detta i handen kunna vi sedan fritt vanka omkring i il Giardino Vaticano, bara vi inte röra blommorna.

I detta ting äro vi desto hellre lydaktiga, som vi inga blommor se. Likt de tre männen i brinnande ugnen gå vi oskadda mellan höga häckar af cypress och tuja, som stå och torrkoka i den orörliga solhettan. Vi gå och gå och gå — samma häckar och samma gräsliga värme. Ibland är det så skuggigt som

om elden slocknat, men stekhettan ligger stilla kvar och liksom rostar oss.

Ett starkt knäppande läte genomkorsar luften. Det är som hörde man legioner ängsknarrar. Det möter oss strax vid inträdet och slamrar sedan med aldrig svikande hvass entonighet mot våra trumhinnor. Vid min undran säger S.:

»Det är syrsor.»

»A, cigalornas sång, som Per Hallström talar om i Venetianska komedin. Hur kan man kalla detta sång! Det har ju inte mer musik i sig än en skottkärra.»

Min reskamrat stegrar sig: »Cicada heter det!» Ty han tål inte vid att höra ord uttalas galet.

»Jag skulle tro att det är cicala,» infaller S. som kan sin italienska.

»Men på latin är det cicada,» vidhåller min vän.

»Slå vad om att Per Hallström skrifvit cigala!» envisas jag.

Herrarna skratta ut mig, men parera, det våga de ej.

Till sist äro vi framför något, som bra mycket erinrar om en dockteater.

I en näpen grotta äro ett par vaxfigurer grupperade för att spela händelsen vid något underverk, och i ena hörnet rinner ner öfver en skål en klart pärlande källstråle. Det är ett vigvattenskärl.

Före oss ha hunnit de ofördärfvade ynglingarna från landet, som planterade i halfcirkel gapa på undret. Naturligtvis äro de goda katoliker, men de äro äfven törstiga, och efter något rådslag ta de fram en turistbägare, fylla den till brädden med det heliga vattnet och dricka. Mina båda herrar låna äfven bägaren och göra sammaledes. Hade ej mina strängt hygieniska principer hindrat, skulle jag gärna följt exemplet.

»Vi få snart öl,» säger hoppfullt reskamraten. S. ler.

Han har nämligen bestämt att vi skola göra en rond genom Pio Clementinos museum.

Jag tar min väns hand och säger:

»Ska vi bosätta oss i Rom?»

»Jag har inte tid,» svarar han, men tillägger medlande: »I nästa inkarnation, om du fortfarande vill!»

»Hur skall jag då bära mig åt! Jag

hinner ingenting, samlar ingenting, blir bara gripen af känslan hur hädiskt det är att komma hit för att strax vända åter.»

»Men mot det klerikala Rom står man ju i strid. Det frestar mig inte att dröja.»

»Men det konstnärliga lockar mig.»

Vi gå med S. som kunnigt och med religiös hänförelse visar och förklarar det märkligaste som man dock måste se. Jag har plötsligt åter blifvit sjuk och ömklig och vankar som i feberyrsel — ibland köra stoderna i ett gudomligt triumftåg förbi mina ögon... Den hånfulle Apollo, Laokoons smärta, Venus från Knidos — de vittna om den konstens jättevärld, som aldrig mer skall väckas till lif...

Skönast är dock Antinous. Som kvinna borde jag ej dyrka honom. Ty ytterst är det väl han, som på sitt evigt slumrande marmorsamvete bär bördan af alla de kvinnosmädande filosofernas dogmer. Men ingenting kan förliknas vid hans gossljuft ädla drag och behaget i hans linjerena gestalt.

Kristendomen har den sorgsne och utmärglade Jesus af Nazaret. Men antiken har skönhetens urbild Antinous. Det är skillnaden.

* * *

Törsten har det goda med sig att man då och då måste sätta sig ned och förtära en gelato, d. v. s. en glace. Mer att föredraga är dock granita, såsom mindre och endast halffrusen. Sådant fås öfverallt, äfven på den tarfligaste krog. Men hvarför skall man besöka sådana, när de fina ställena äro obetydligt dyrare och så oändligt mycket angenämare!

Vi trifvas bra på det stora kaféet vid Piazza Colonna. Där är trångt på aftonen — naturligtvis sitter man långt ute på torget, blandad med de promenerande. Många stå och gå där endast för att njuta det härliga nöjet af kinematografen. En sådan spelar mot en husvägg hvarje kväll, varierad med annonser om likörer och barnmjöl och annat af lifvets nödtorft. Det är bedårande att iaktta,

hur lätt förnöjda romarna äro, imponerande herrar med käpp och löskrage ha lika roligt som den yngsta småtting.

»Det är rätt,» säger min vän, »när man inte ger folket bröd, så skall det åtminstone ha skådespel.»

Man har det skönt i lugnet och aftonsvalkan att med ett par vänner få språka om hvad som senast gjort intryck. Vi tala om Borgias våning i Vatikanen — praktfull men stel och alls ej ägnad att förmildra de båda stygga syskonen Cesare och Lucrezia. Vi erinra hvarandra om påfvens schweizare, hvilka marscherat förbi klädda som verkliga harlekiner i rödt, gult och svart med olika kilar på ryggtaflan. Vi uppsända också en suck af lättnad öfver att ändtligen ha sluppit ut genom den oändliga, eller i alla fall en kilometer långa backen, som ledde från sista porten, och där vi trösterikt som vanligt funno en droska.

Under allt det lätta talet gnager mig dock en ångest. Den blir starkare för hvarje timme — i morgon skall den vara dubbelt svår.

Vi skämtade i dag om reinkarnatio-

nen. Men vi tro ej på någon sådan. Vi tro att när lifvet är slut är det för all framtid förbi. Ur nationalekonomisk synpunkt kan det ju vara godt att man ej går helt till spillo, men personligen gläder det mig nästan inte alls, ifall jag skall spira upp i formen af en maskros för att slukas af en ko.

Nej, om några snabba år är ju allt förbi. Hit hinna vi ej mer. Snart äro vi ånyo tillbaka i svenska vanor, och i våra hjärnor skall minnet af Rom ha blekts och förtöcknats, utan att vi förunnats skåda det till ända och ännu mindre ha fått lära känna det! . . .

* * *

Ett ord som S. ofta nämner är campidoglio. Herrarna prata så vårdslöst hvardagsvant om det, som jag säger parasoll eller skoband. Så fort campidoglio sticker in sig i samtalet blir jag varm i pannan och tänker med kval: Hvarför vet jag inte hvad campidoglio är! Nu har jag inte följt med igen!

Inte törs jag fråga. Det kan ju vara något som man ramlar mot hvarenda dag och som är prăntadt med stora guldbokstäfver.

S. är ju mycket hemmavan med allt romerskt, både språket, staden och folket. Då min reskamrat i dag var några ärenden sutto S. och jag utanför ett kafé med den sedvanliga granitan. De förbipasserande voro nog artiga att taga mig för hans älskarinna och smålogo så där

vänligt uppmuntrande som alltid, när de tro man har något omoraliskt för sig.

Inte i tre sekunder fingo vi vara i fred. Man bjöd ut likt och olikt åt oss, skjortknappar, blommor, pennor, sprallegubbar och mosaikarbeten. De romerska tiggarna äro berömda, men gatans unga affärsmän ge dem ej efter. Vi försökte med höfligt afvisande, med tystnad eller snäsor, med skratt och hån, men intet hjälpte. Resultatet blef att jag måste tillhandla mig ett armband af gröna glasbitar, fem broscher, två askar och ett litet hjärta på en gyllne kedja. S. slapp för bättre pris. Han fastnade endast för en karta pärlemorknappar, som han chevalereskt förärade mig.

Då man hör och ser dessa ynglingar med deras efterhängsenhet, som verkar smickrande, trots man vet dess orsak vara endast blick för egen vinning, deras intagande sätt att bemöta nej och afslag, som vore det ett förtrollande skämt de blott med möda värjde sig mot, deras ömma sorgsenhet och värdsmanslika lugn, då de grad för grad sänka sina priser, som om bara nöjet att få göra

affär med en så härligt utrustad person vore värdt en stor pekuniär förlust, då kan man lätt förstå att kärleken i detta land är ödesdigert mäktig. Ty energi och tjusning äro dessa män i stånd till.

Nu kan man hysa tvifvel om en så stor energiutveckling härvidlag är nödvändig. Italiens litteratur låter veta att dess kvinnor inte äro af sten. Att det gjorts så mycket väsen af Laura och Beatrice lär väl inte bero af annat än att de voro undantag.

* * *

Vi ha farit ut till Villa Borghese, en stor och skuggig park.

Cikalornas reguljära knarr låter oss tro att skogen andas torrt och tätt i feber. Gräset är brunt och förbrändt, men vägarnas oändliga sträckor gå vi i jätteträdens skydd.

Törsten släcka vi på ett mjölkställe, som med hundratals stolar breder ut sig någonstans i parken. För att man skall vara viss om att få äkta vara stå några kor och råma invid en lagård. Samma trängtan efter sanningen yppade sig i Napoli, där komjölkarna förde sina djur till boningsdörrarna och getägarna sina ända uppför trapporna. Hvilket icke behöfde hindra furnissörerna att ha en vattenslang i ärmen, påstod S.

Herrarnas mjölk ifylldes från bene-

diktinerflaskor och min var kokad på den så kallade mockabönan. När vi så styrkt oss, drogo vi in i palatset.

En människa som ej är något fenomen kan inte i sitt minnesförråd bevara det ena museet efter det andra, helst då man gläder sig åt stunden och af helgad vana aldrig gör anteckningar. Alltså, från dessa samlingar finns hos mig endast kvar Canovas segrande Venus, som ju är en afbildning af prinsessan Pauline Borghese, född Bonaparte.

Hon framställes sittande på en bädd, ungefär som m:me Récamier. Synnerligen välskapad är hon så när som på det vackra hufvudet, hvilket är så pass mycket för stort, som ett hufvud aldrig får vara. Därför förvånar det mig, att hon kallades sin tids skönaste kvinna. Men vid erinringen om att det var hennes egen bror som fällde domen, blir den mindre betydelsefull, ty aldrig har väl en bror gjort mera för sina släktingar.

På gården stanna vi och svalka oss vid en springbrunn. Så hett är det, att när jag, i förtviflan öfver att inte själf få bada, doppar parasollen i det forsande

vattnet, har det torkat innan vi hunnit till porten åt närmaste gata.

Vi rådföra oss med S. om möjligheten att kunna löga oss i Tibern, men han afråder. Under badbarackernas svartgrå tälttak serveras nog femöresbad, men sedan vore desinfektionen så mycket dyrbarare. Så att cæsarernas kolingar få behålla hvad dem tillhörer.

Jag är innerligt belåten med min sjuklighet. Ty fördenskull måste vi så ofta åka. Dessa afstånd och på Roms hårda stenläggning kunna förvandla en vanlig stockholmare till ett slags benigt perpetuum mobile. Och man vill väl ändå förbli den man är.

* * *

En eftermiddagsstund fördrifva vi i Circolo scandinavo vid via Campo Marzio. Där är lugn skymning, icke för att solen dalat, men genom rummens byggnad och läge.

Vi i norden hålla gärna af grunda rum och stora fönster, på det att solen må ge så mycket af sin kylda värme, som hon rår med, och vi sedan ängsligt må behålla den kvar. De italienska bostäderna famna hellre djupa rymder och fönstren äro få och skylda. Hvad man kan få af korsdrag tas noga vara på — en fläkt som sveper efter golfvet är något särskildt eftersökt.

Jag har satt mig midt i ett sådant vindfång och anströnger mig att läsa svenska tidningar, men känner mig som blind. Inte för att det gör något — då

man varit hemifrån en tid, bryr man sig föga om de små personstriderna i stan. Ty i alla fall, om vi svenskar äro i London eller Paris, öfverraska vi oss själfva med att rätt som det är tala om »stan», och då mena vi endast Stockholm.

S. vikarierar som sekreterare för klubben. Vi röka och prata och ha det skönt — det är som en stund af de allra bästa uppe i vår egen publicistklubb.

Dagen slutas på Farraglia, en fräsch restaurang vid Piazza Venezia, där vi njuta en öfverlägset god och riklig måltid med verkligt vin för samma pris som vi i Stockholm få — ja, det är knappt längre skäl att orda om.

* * *

Nu är vår sista dag i Rom.

Jag plågas ånyo af denna beklämning, som liknar fruktan att någon skall dö. I går voro vi på Forum romanum, i dag skynda vi åter dit, tvingade af en dragningskraft som ej är att stå emot. Tusen ting af det här finns ha vi ej hunnit med, ty hvad vi se, vilja vi hellre lugnt vira kring med pietetens hölje, än rusa som turister på rekord.

Forum romanum! Alla nattens drömmar ha böljat på vaggningen af denna underbara syn! Allt var som min vän sagt och ännu mer hvad hans ögon yppade och jag lyssnade mig till af hans andande bröst.

Hvad millioners millioner sökt och trott sig finna i Bibelns urkunder, det har folk med vår tro och vår åskådning

tyckt sig stå inför, då de med skräck och den letandes trötta ro hamnade inom Romas murar.

Ty när man med sina händer kan taga på dessa vittnesbörd om antikens solida materiella kultur, som kunnat förblifva ännu och icke grusats sönder under tiderna, så blir den icke längre något dödt, något i sagan bottnande förflutet, den lefver. Den lefver och ännu löpa rottrådar dit ner från vår egen civilisation, våra lagars grunder, vår statsbyggnad . . .

Vi ha slagit oss ner på en bänk i Colosseums arena. Min vän vecklar upp för mig hela den vildt berusande taflan från en cirkusdag. Hur åskådarna strömmade till som vid en operaföreställning hos oss, men här i så oändliga skaror och med nöjet retadt af en lidelsefull upphetsning därför att det gäller allvar. Hur de ordnade sig, stater och kårer, sköna patriciskor på de bredare och förnämligare platserna och de plebejiska kvinnorna på de mindre goda. Hur massornas böljande gny genomskars af rytandet från de vilda djuren i hålorna under marken,

och hur icke långt därifrån de fångar förvarades, som skulle undfå döden genom sönderslitning... Hur matroser spände tälttak för att skydda mot solen...

— Jag tänkte mig den stelnade hettan därunder och doften från de sköna patriciskornas parfymer, från negerslafvarnas hudar och stanken upp ur lejonhålorna! —

Min vän skildrade vidare hvar kejsarens estrad var belägen, och hur han i sin bländande prakt tågade in när allt var redo, och hur hans blickar först måste falla på vestalerna, som hade sin loge midt emot.

»Skulle vestalerna vara med vid dessa grymma upptåg?» frågade jag.

»Ja, de voro ju från de bästa familjer, den tidens S. de C.» Och han berättade vidare hur gladiatorerna i blomman af manlig kraft och ungdomsstyrka trädde in genom den östra porten för att när striden ändat, som formlösa döda kroppar släpas ut genom den västra.

Detta och mycket mer berättade min vän. Visst har jag hört en del förut, men

då trodde jag ej på möjligheten af att själf få sitta nära den plats, där gladiatorerna till kejsaren svingade sitt rop: *Vi som skola dö hälsa dig!*

Deras öde, som de kristna djupt begråta, förskräcker mig ej. De dogo som hjältar och deras lysande brottning gaf glans åt legioners tunga arbetsdagar.

Hur mycket grymmare är ej då den nya civilisationens påbud, som beviljar offer af barn och kvinnor och låter männen tvina bort af gråa mödor i klassamhällets skamsna skugga!

* * *

Farväl, S.! Farväl, Rom!

Och snart är allt utom synhåll.

Jag sitter inklämd bland människor, hvilkas ansikten äro utplånade ur uppfattningen, så fort man vänder sig ifrån dem. Det är skönt att blunda — hvarför skulle man stirra efter det man måste lämna!

Men jag tänker, att om en förödande storm mejade ned hela jordens yta, så skulle dock antikens stolta Rom stå kvar.

Ledsen att fara är jag ej. Jag färdas med min vän, vi resa till Paris, och när tiden är tilländalupen ha vi ett hem, där vi få söka hvila. Inte har man då skäl att sörja! — För resten rifver jag på mina malariakulor och blickar icke utan hätskhet på campagnan.

Nu kan jag dock ej längre återhålla

den fråga, som så länge irriterat mig. »Säg, hvad är campidoglio?»

»Den kapitolinska kullen,» svarar reskamraten och läser fortfarande fridfullt Avanti.

Hvarför ha de inte sagt det förut!

Den korta förmiddagen minskas ytterligare genom en lunch i restaurangvagnen. Där befinner man sig plötsligt blandad med lyxmänniskor. Spensliga, förnämt fräkniga engelskor stryka sakta med långa, sprättiga, af juveler belastade rasfingrar öfver pannans gråblonda bucklor. Deras hvita mollblusar äro föremål för min renliga trängtan...

Vid vårt bord slå sig två äldre världsmän ned. Den ena tilltalar mig genast, och så är konversationen i full fart. Detta lediga och vänliga umgängessätt är oss högst angenämt. Jag erinrar mig de många liknande dinéerna på svenska statsbanan, där majorer från Linköping stiga in och se förolämpade ut.

Så småningom äro vi inne i bergstrakterna. Tåget för bara två klasser. I vår kupé klifva karlar in och ut och spotta flitigt. Annars äro de oförargliga.

Utsikten roar dem storartadt. De hänga i fönstren och peka och skratta. Men värmen besvärar dem — om de kunde lyfta ur hela vagongväggen skulle de göra det. Jag ser med oro att min linnedräkt börjar få en dammgrå beläggning.

Inte för att jag nånsin tyranniserar min reskamrat eller vill falla honom besvärlig, men jag brukar enträget be honom dra upp fönstren då vi gå genom tunnlarna. Själf är han rätt leende okänslig för det han kallar pedantiska obetydligheter. Nu ange de tända lamporna att vi rätt som det är komma in i en sådan sotränna. Men de beskedliga karlarna ha engagerat fönstren för sin del, och reskamraten är ej den som bråkar.

Vägen består nu egentligen bara af tunnlar — mellanbitarna äro till endast för att man skall kunna konstatera sin varelses gradvisa metamorfism. Jag har nu blifvit granitgrå. Då jag flår af mig vantarna äro händerna porfyr.

Men icke ens i detta tillstånd kan jag vara stenblind för de tjusande glimtar riviera, som blixtra fram under de korta andrummen mellan tunnlarna. Vi

susa tätt öfver hänförande badplatser. I det soliga blåa vattnet ligga de simmandes ansikten och flyta som blommor.

Så tätt följer banan stranden, att tunneln stundom öfvergår till arkader i klippväggen, vid hvars fot de långa solglänsande dyningarna bölja in från det oskymda Medelhafvet.

Men jag drömmer ej mer om glittrande vatten. Min själ är förstenad och fick i förvandlingsögonblicket ett uttryck af vrede och skam. Denna förnedring genom smuts är det värsta jag varit med om. Kavaljererna från lunchen passera förbi vår dörr, betrakta mig och skratta. Jag döljer mig under Avanti. Hvad som mera sker vet jag ej.

Det är ännu dager och vi äro framme i Genova.

Reskamraten är glad som vanligt och säger i sin ovetenhets oskuld:

»Kära lilla du, så du ser ut! Skynda dig nu, så göra vi en tur i staden!»

Jag hatar, hatar honom! Skulle vilja mörda honom!

När han senare rycker i hotelldörren, har jag låst in mig. Håret tvättar jag

och hela mig själf. Men ännu mer, i min förtviflan har jag börjat tvätta min resdräkt.

»Gå, gå, gå!» ropar jag, »jag struntar i den pärlan Genova!»

Jag tar alla handdukar och gnider vattnet ur linnedräkten — en förfärlig motion, jag somnar af trötthet.

En snäll knackning väcker mig.

»Du skall väl åtminstone ha té?»

När han senare stiger in, bli vi försonade. Det där med all tvättningen finner han egendomligt, men hedrande. Han har åkt på en lång spårväg till den egentliga staden, som alls inte behagat honom. Hela vinsten är en ask med frukter, som han ställer på mitt täcke.

Persikorna lysa som rosiga kinder.

* * *

På morgonen fortsättes färden och äfven delvis sot-infernot. Vi stanna dock snart i Milano för att hälsa på en vän, som förut hjärtligt gladt sig åt möjligheten, att min reskamrat skulle komma till Italien.

Denna visit beredde oss en serie af obekväma och futtiga äfventyr. Men milanesaren anar ingenting, och när vi suttit en timme på hans heta kontor, traska vi trötta och rätt snopna ner till järnvägen igen. Innan besöket ha vi dock hunnit få i oss litet lunch, och det var klokt gjordt.

På kvällen stanna vi vid den lilla köpingen Domodossola, ofvanför Lago Maggiore vid ingången till Simplonpasset. Vår flärdlösa milanesiska vän har gifvit oss adressen på ett bra hotell, men trä-

golfvet i det rum, man erbjuder oss, är mörkt och jordigt som i ett sämre stall. Vi fly och kvarlämna våra effekter, tills vi finna något bättre. När vi så hämta sakerna, har man bestulit oss. Tillgreppet är dock inte större än att vi kunna skratta. Och när vi sedan på ett litet rart värdshus inta vår sentima middag, behandlade som ett lordherrskap, det där anländt för att lyckliggöra Domodossola, äro vi vid briljant humör.

Genom den glesa bladhäcken skymtar det gammaldags lilla torget, inhägnadt som en gård. Trattoriornas kunder ropa till hvarandra tvärs öfver kullerstenarna, som glänsa hvita i gaslyktornas sken.

Någon spelar fiol och tonerna gråta.

* * *

Det bör ha smärtat vår borstare, när han måste i tredje klass kupé ställa in kappsäckar, tillhöriga så magnifika gäster som vi. Men vi ha schweiziska vagnar nu, stora, luftiga, ljusa och spegelklara. Dessutom går tåget med elektricitet genom den långa Simplontunneln.

Vid alla stationer vimlar det af turister i sportdräkter. Franska språket härskar enväldigt. Man märker också att damerna ej längre äga italienskans rättframma naturlängtan. Kupén börjar gnistra af koketteriets korseldar. En sprittande och graciös dam är ful som en markatta, men det klär henne att liksom öfvergifvet gapskratta. Hon exekverar också ett tolf kilometer långt skratt mot sin lilla dotter, som tydligen är van och tar det lugnt. Ett ungt, tyskt nygift par

sitter som två milda, trötta svalor lutade mot hvarandra. Genast kommer en yster skönhet från Lausanne och smeker förrädiskt den lilla mannens öra med sin bedårande franska. Han reagerar tvärt. Och så är lyckan slut för unga frun den dagen.

På Lac Leman är båten packad af människor. Det är helt enkelt förtjusande alltsammans, vyerna, det rörliga lifvet, elegansen, äfven fåfängan, orkestrarnas evinnerliga Glada änka och vår egen hemliga belåtenhet att snart nalkas världens metropol.

I Genève stanna vi ej länge. Väl frestar Mont Blanc — min vän önskar lifligt återse det. Men när vi tagit den vidunderliga turen med funiculairen upp till la Salève ligger berget i dimma.

En afton slunga vi oss upp på ett tåg, hvilket går som det heter direkt till Paris. För sparsamhetens skull ha vi tredje klass, och resan blir så vådlig, att den nästan roar.

Redan innan Culoz börjar det. Den kobåsprimitiva vagnen, där man är instängd som ett djur, tas genast i besitt-

ning af en schweizisk-italiensk familj, utfattig på allt, utom barn och ohyra. En rysk resenär tvingar sitt sällskap på oss, ty han talar ingen franska. Han hoppar och far i hörnen som en kanin, begär ideliga tjänster och skrämmer oss då och då med plötsliga frågor, brutala som ett öfverfall.

I Culoz skall man byta tåg, invänta detta och under tiden supera. Alla äta, utom ryssen, som skuttar omkring i matsalen. Värden, kyparna och den dekolleterade värdinnan titta hånfullt på honom. Han kommer till slut fram och sticker sitt vämjeliga gnagareansikte öfver våra tallrikar. »Sagen mir, ist das theuer? Sagen mir, was kostet das Wein?» Med flera mera tydliga än korrekta spörsmål. Om vi bjuda honom, slippa vi honom aldrig. När det inte går för bättre, rekvirerar han slutligen sin supé själf.

Regnet faller smått. Det är armt och mörkt som i en säck med bara några nötta hål i. Alla människor stå och vänta med sitt pick och pack i händerna. Tåget har antagligen gripits af illamående och gått och lagt sig i ett dike.

Så talar en järnvägsm
böra bege oss till en platf
bortåt, tvärt öfver banan.
och skall nödvändigt hj
»Sagen mir, haben Sie
Allmän rusning, lika mö
där också.
En massa folk är
Man ser nästan ingentin
lynt småpratande dropp
regnet. En något berusad
sam och ropar högt. Ry
ligen fattar, att vi inte
om honom, sällar sig til
herrn. »Sagen mir, m
Sie ein Papyros?»
Då kommer mängden tåligt
mar inga ursäkter. ändtligen
I vild trängsel klätt
nya bås, och däfna af
in bland de förutvaran
Dessa äro mycket me
legat och måst resa
oförargliga för det. Str
hörs ett fasligt oväsen,
upp. En tjock herre k

åriga son, efter honom sin turistränsel och sist sig själf. De måste ha plats, det är ingen fråga om det, och så sätter herrn sig på mig och sin gosse i min reskamrats knä. Då jämka de andra på sig än ytterligare, ingen opponerar sig, och så glida vi ut i natten.

Allt elände har gjort mig sjuk igen, men jag kan inte ge mig till att beklaga mig. Reskamraten sitter så nöjd och glad öfver att vi nu ska till Paris, och snart sofver han. Efter ett par timmar störta de båda turisterna ut igen, och så blir det då något skapligare.

Men luften är kväfvande tjock fast ett fönster är nere. Jag är klarvaken och för att skingra den otrefliga sjukpinan ser jag mig omkring. Hela båset, utom vi, äro en familj, mannen, hustrun, dennas mor och bror, broderns fästmö och hennes syster.

Den gamla kvinnan sofver i sitt hörn, och åt hustrun, som väntar ett barn, ha vi beredt rum, så att hon får ligga. Det råa takljuset faller omildt på hennes urgräfda drag, som vore fula, om hon inte verkligen såge snäll ut.

Hon andas kort och tungt med håliga slutna ögon.

Fästfolket har ett ideligt liffullt utbyte af sofplatser. Än trycker han hufvudet mot hennes bröst, och än skall hon hvila i hans knä. Hennes hvita kammarduksblus mörknar och skrynklas af nattens smekningar och af sotet, som ryker in. Svågern deltar som regissör ifrigt i skådespelet. Han sitter midt emot henne.

Efter hand inslumrar fästmannen som en barnslig gosse, tryggt lutad mot hennes axel. Hans bröst häfves allt djupare och pannan sjunker ner, skuggad af det mörka håret.

De sofva alla, utom flickan och svågern. Hon breder en schal öfver sina ben och lyfter fötterna upp i hans knä. De hviska och fnittra, oberörda af de andras troskyldiga sömn. Ibland skrattar hon till med ett halfkväfdt skrik . . .

Jag finner att vi till grannar fått släktingar till den stora familjen Rougon-Macquart.

Deras franska språk, som nyss, trots allt, tagit hela min håg, är mig nu lika

vidrigt som de själfva. I morgongryningens daskiga dis gripes jag af fasa för den stora staden, där last och nöje vrenskas i en evig omfamning.

Men när jag efter dessa timmar af leda åter är på den mjuka boulevarden, nu ren och tyst och fläktad af svala vindar i trädens vemodigt vissnande blad, då sträcker jag armarna och ropar af fröjd.

CENTRAL COLLECTION
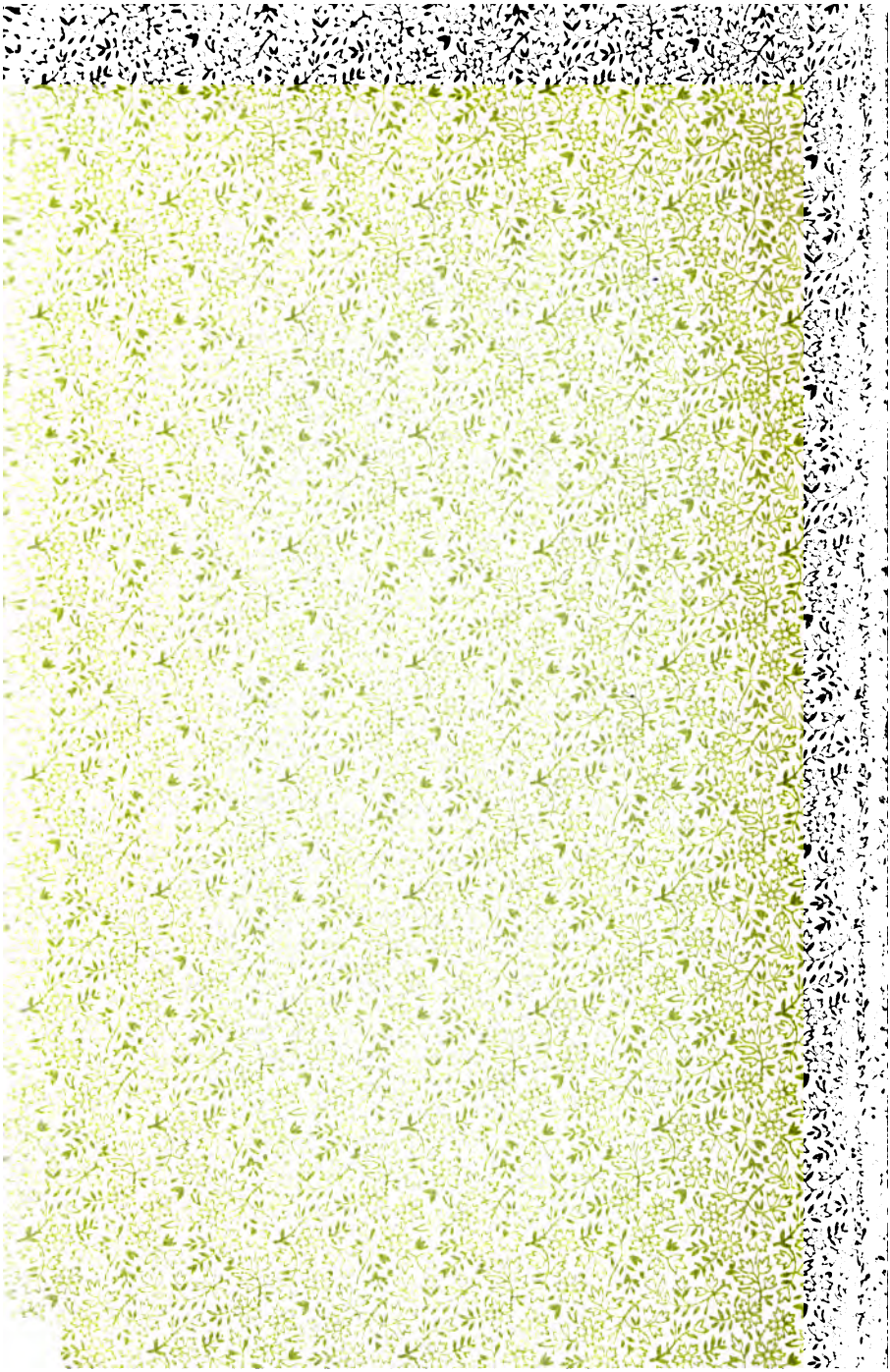
46